СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIII. Ч. 92. Джерзи Сіті, Н. Дж., субота, 20 квітня 1935. VOL. XLIII. No. 92. Jersey City, N. J., Saturday, April 20, 1935. THREE CENTS

ЗАВЗЯТА БОРОТЬБА В КОНҐРЕСІ ЗА ЗАКОН ПРО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

ВАШИНҐТОН. — Двацять пять більших поправок до законопроекту про суспільне забезпечення предкладала опозиция проти цього закона в палаті послів конґресу й двацять пять разів прихильна урядови більшість переголосувала кожду поправку, обстоюючи проєкт суспільного обезпечення так, як він був предложений прихильниками уряду.

У цей спосіб палата послів упоралася з поправками Лондіна, Скроґема, Ґрінвея й Тавнсенда. Між ними був тут проєкт Труекса, що виходить з пляну про розділ багатства; цей проєкт радив піднести пенсії на старість до 40 долярів на місяць та стягати потрібні на це фонди з людей, що мають понад міліон долярів маєтку або приходу понад 5,000 долярів на рік.

РЯД ОБТИНАЄ ДОПОМОГУ СТЕЙТОВИ ДЖОРДЖІЯ.

ВАШИНҐТОН. — Федеральний уряд постановив не давати більше позичок на публичні роботи в стейті Джорджія. Негайно по цій заяві секретаря стейту Ікеса уряд здержав 4 роботи, не давши на них позички 210,000 долярів.

Подаючи це до відома, секретар стейту сказав, що він не може давати допомоги на публичні роботи стейтовому урядови, котрого представник, себто ґоверн'ор, заявляється раз за закон про продаж нових публичних доріг федеральному урядови, а потім цю саму ухвалу ветує.

У подібний спосіб федеральний уряд не дав стейтови Луізіяні суми 648,000 долярів.

БОРА ЗА ОБМЕЖЕННЯ ПОЗИЧОК ЧУЖИМ УРЯДАМ.

ВАШИНҐТОН. — Сенатор Бора вніс у сенаті резолюцію, щоб заборонити давання в Америці позичок якомунебудь чужому урядови, з винятком урядів держав Америки.

Сенатор Бора виразно каже, що ціль цеї резолюції: не помагати европейським державам приготовлятись до війни. „Европейські держави приготовляються тепер до війни", каже він. „Війна може не прийде за два роки, за три або й за пять, але приготування йдуть.Всякі позички для них це позички на воєнні приготування.

„Найкращі знавці европейських умовин кажуть", говорив він далі сенатор, „що війна в Европі неминуча впротягу найближчих 5 або 10 літ. Тому даючи позички европейським державам, ми просто причиняємось до війни.

Як вибухне війна в Европі, а Америка буде мати там великі інвестиції, то Европейці будуть розвивати всі свої могутні сили, щоб нас затягнути у війну."

Сенатор Луис виступив у конґресі з промовою в користь цеї резолюції. Він додав до цього всього, що европейські держави не повинні осуджувати Німеччини за поломання версайського договору, як довго вони ломлять свої зобовязання, не платячи довгів Америці.

БАНДИТСЬКА ЖОРСТОКІСТЬ.

НЮ ЙОРК. — Перед федеральним судом у Брукліні судять шайку бандитів, що, видно, займалися торговлею наркотиків.

Між свідками на розправі був Пієр Ґіет, французький моряк з корабля „Шаплен", котрого бандити підозрівали, що він пачкував з корабля морфину без їх відома. Бандити схопили Ґієта, повезли в якусь шопу на Кинґсленд Евені, в Брукліні, завісили його за ноги головою вниз та стали допитувати. Цілу годину мучили його так, поки нарешті не прийшли до переконання, що він про пачкарство нічого не знає.

ПОШЕСТЬ САМОГУБСТВ.

САН ХУАН (Пуерто Ріко). — Головна кватира поліції дістала в однім дні, 18-го квітня, звідомлення про 13 самогубств.

За останніх 7 місяців число самогубств на острові зросло до суми 342.

Поліція пояснює цю пошесть невідрадними економічними умовинами.

АМЕРИКА ПРОТЕСТУЄ ПРОТИ ЯПОНІЇ.

ВАШИНҐТОН. — Американський департамент стейту вислав до японського уряду ще один протест проти нафтового монополю в Манчуку.

Це вже другий протест у цій самій справі. На перший протест Японія дала відповідь, котру американський уряд признав невистарчальною. Японія стояла на становищі, що Манчуко є незалежна держава, а Америка, видно, вважає її за креатуру Японії.

У цій справі протест заповідає теж Анґлія.

ЗА ВИЗИСК ІМІҐРАНТІВ.

НЮ ЙОРК. — Федеральна прокураторія збирається предложити великій лаві присяжних суддів преріжні факти про визиск іміґрантів та жадати від них поставлення визискувачів на суд.

БУКОВИНСЬКЕ СЕЛО НЕ ПОСИЛАЄ ДІТЕЙ ДО ШКІЛ.

Шкільний інспектор у Чернівцях вислав до міністерства освіти звіт про шкільництво на Буковині. Він звернув увагу міністерства на те, що з кожним роком село все менше дітей посилає до середніх шкіл. До шкіл не ходять теж діти біднішого міського населення. За причину цього явища подав загальне зубожіння населення, при чому радить засновувати при шкільних школах державні інтернати.

ТРАҐІЧНА СМЕРТЬ СВЯЩЕНИКА.

В Чернавчицях, пов. Берестя над Бугом, молотили збіже на подвірю плебанії. Підчас роботи парох о. Левицький приступив заблизько до трансмісійного пояса, який вхопив його і кинув об землю. Розторощений священик помер незабаром у шпиталі.

ПАРИЖ МАЄ НОВУ КОРОЛЕВУ КРАСИ.

У Парижі вибирають що року таку офіцiяльну красуню. Цього року тої чести доступила Андре Льоррен, але небавком після свого вибору поважно занедужала. Через те не могла вона виконувати ріжних своїх обовязків, як напр. виступати скрізь на святах і забавах. Ось чому живу мусіло вибрати на її місце нову „Мадмуазель Парі", 23-літню малярку Амі Колен.

КИТАЙСЬКІ ЯЙЦЯ НА ЕВРОПЕЙСЬКОМУ РИНКУ.

Останіми часами не тільки Японія, але і Китай починає висилати на европейський ринок продукти, що про їхній довіз аж з Далекого Сходу взагалі ніхто донедавна не думав. Китай став прим. доставляти на европейський ринок значну скількість яєць, вправді не цілих, у вапні або заморожених, тільки відповідно зладжених жовтків, що мають примінення в ріжних галузях промислу, особливо в пекарсько-цукорничому промислі. В европейській пресі вже бють на сполох з того приводу. Підносять клич: Европейські яйця вистарчають для потреб Европи!

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ ДЯКУВАЛИ ДЕФРАВДАНТОВИ.

В управі воєвідського союзу інвалідів у Львові викрито великі зловживання, яких допускався касієр Авґуст Фарняк. Протягом пятьох років свого урядування він спроневірив поверх 19,000 зл., при чому так покрутив рахунки, що довгий час годі було впасти на слід його зловживання. Навпаки, на загальних зборах висловлювали йому що року подяку за „корисну працю". Аж коли один спеціяліст перевів шконтрум, викрито крадіж.

СПРОНЕВІРИВ 50,000 ЗЛОТИХ.

В Радомі арештовано урядовця маґістрату Францішка Квочинського за спроневірення 50,000 зл. Квочинський виставляв квітарі для шпиталів і сам їх особисто доручував. Одержавши готівку, яка вплачувала за лікування хорих, забирав квітарі назад і нищив їх, не вписуючи до касових книг одержаних грошей, які ховав до власної кишені. Так урядував кілька літ, аж контроля викрила його зловживання.

ВЕЛИКІ ОШУКАНЦІ ПЕРЕД СУДОМ.

Перед карним трибуналом у Львові розпочався великий процес проти ошуканців, що видурили 1,322,654 зл. від тисячок осіб у Польщі. На лаві обвинувачених засіли Едмунд Онишків зі Знесіння, Вільгельм Гендель з Варшави, Теодор Онишків, батько Едмунда, Шимон Валь, власник реальности, д-р Генрик Бріль і Влад. Герман. Ще в 1929 р. заложив Едмунд Онишків зі співобвинуваченими „Людови банк вспулдзельчи". Одержавши в „Повшехним банку кредитовим" кредит у висоті 100,000 зл., він зорганізував кількасот аґентів, якими засипав майже цілу Польщу. Аґенти продавали долярівки та інші облігації на рати по 160 зл., при чому клієнт одержував тільки потвердження вплати рати і число облігації. Інтерес розвивався швидко, так, що в жовтні того року „банк" здобув уже 7,928 клієнтів, які разом мали вплатити коло півтора міліона зл. Незабаром оба Онишкови і Герман заложили другу фінансову установу: „Польскі банк вспулдзельчи". Оба ті банки давали великі доходи, які обвинувачені ховали до своєї кишені. Акт обвинувачення закидує зокрема Онишковим і Генделеви, що присвоїли собі 600,000 зл., які стягнули від клієнтів. Інші обвинувачені як урядовці обох банків позаривали по кількадесять тисяч. За здефраудовані гроші директори й урядовці вели розгульне життя, товклися автами по місті, шастали грішми на нічних забавах і вживали цілою губою найбільш вишуканих розривок. Але вже в літі 1930 р. клієнти обох банків почали бути невдоволені і грозили судом. Аж одного дня під кінець серпня тогож року два директори, Онишків і Гендель, утекли з жінками за границю. Були у Відні і Парижі, де під містом купили земельний маєток за чверть міліона франків. Врешті опинилися в Бриселі, де купили величавий двоповерховий будинок і заложили новий банк з основним капіталом 50,000 бельґійських фр., який підвищили до 700,000 фр. (860,000 зл.). Як каже акт обвинувачення, Онишків і Гендель вивезли зі Львова найменше 400,000 зл., ошукуючи своїх клієнтів, яким не дали ніяких облігацій. Всіх тих „банкирів" бельґійська влада видала Польщі, де поставлено їх зі всіми спільниками перед суд. Обвинувачені відповідають з вільної стопи. Розправа потреває кілька тижнів.

ЖЕРТВИ ЛЯВІНИ.

З Відня вибралася в Альпи шкільна прогулька, зложена з 25 осіб. Несподівано впала на них лявіна, з якої тільки 4 особи вратовано. Інші згинули. Подібна траґічна пригода зустріла 9 туристів, яких лявіна погребала на смерть.

ПЕРЕНОСЯТЬ ЦІЛЕ МІСТО.

Місту Бутштет, біля Маґдебурґа грозить катастрофа, тому, що під ним утворилася величезна вирва, в яку можуть завалитися всі доми. Щоб до цього недопустити, міська рада рішила перенести ціле місто на інший терен. Виладжено вже пляни нового міста Бутштет, що має заступити дотеперішнє, яке існує 800 літ. Новий терен віддалений два кільометри. Нове місто буде готове за 15 літ.

ВІДГОМІН СПРАВИ ҐРІМ-ЧАЙКОВСЬКОГО.

Суд присяжних у Чорткові розглядав справу 11 селян, яким закинено, що укривали й доставляли харчі голосному герштови бандитської ватаги, Ґрім-Чайковському, та його спільникам. Обвинувачені не призналися до вини, мовлячи, що ділали під терором Чайковського, якого всі боялися. Всіх обвинувачених, з винятком одного, засуджено на кари від кількох місяців до 2 і пів року вязниці. Крім того один обвинувачений помер перед розправою.

ЗДИЧІННЯ НА БУКОВИНІ.

За те, що не хотіла танцювати з ним, І. Жиґарюк з Раранча скочив вікном до хати молодої селянки Вероніки Хмей і двома вистрілами з рушниці ранив її тяжко. — Каменем ранив тяжко Микола Бевцик з Давидівців Михайла Козюка, що вертався з весілля до дому. Козюк бореться зі смертю. — На одному весіллю в Неполоківцях пяний Ілля Ватаманчук пробив баґнетом Давида Руснака й поранив Іллю Паладія, що хотів розборонювати.

ЗАДОВЖЕННЯ БРАЗИЛІЇ.

Ріо де Жанейро знаходиться в розпучливому фінансовому положенні. Фінанси цього стейту була вже підірвала господарська скрута в 1910 році через упадок цін кави. Так обдовжений цей стейт, що інтерпентор Арі Парирас заявив, що 94 проценти всіх доходів ідуть на покриття довгів. На всіх майже краєвих податках тяжать гіпотеки.

ЯК У ФІЛЬМІ.

Французька преса обговорює широко шпиґунську справу плятинової бльондинки Ґрети Освальд, арештованої в Бресті. Показалося, що вона була шпиґункою німецького уряду і втягнула в свої сіти кількох старшин французької фльоти. Між листами і документами, які знайдено при ревізії, відчитано шифровану кореспонденцію, яка здемаскувала її ролю. Крім того переловлено телеграму, надану до неї з Ляйпціґу. Зміст телеграми був досить дивний: „Дякую дуже за яйця расової курки Емілія, чи інтересуєшся теж рурами?" Слідство виказало, що Ґрета Освальд на кілька днів перед виїздом панцирника „Еміль-Бертен" на Антилі була запрошена на корабель на вечерю одним з молодших старшин. Тоді стало ясним, що яйця курки Емілія торкалися міп, які закладає цей панцирник. Вкінці знайшли на почті в Бресті посилку 5,000 франків для Ґрети Освальд. Дальше викрито, що спритна бльондинка навязала теж зносини зі старшиною французького корабля „Анкр".

СМЕРТЬ ІЗ РОЗПУКИ.

Цими днями помер у Сугорові п. Сянік, тамошний „стовп" русских, що потім перекочував був до комуністів, а опісля знову перенісся до „русских". — Степан Федак. Покійний поручився був векслево за борги „Русскої Молочарні" в Сяноці, а коли вона збанкротувала, мусів разом з іншими ручителями платити її довги в квоті 10,000 зл. Тому, що не заплатив, його зліцитували, а він так узяв собі те до серця, що розхорівся і помер.

ШВАЙЦАРСЬКА ҐАЗЕТА ПРО ПАМЯТНИК ШЕВЧЕНКА В ХАРКОВІ

ЖЕНЕВА (Швайцарія). — „Журналь де Женев" приніс замітку під наголовком: „Памятник українському поетови, представленому большевицьким пророком". У цій замітці пишеться:

„Нарешті по пятьдесятьлітній дискусії вибудувано памятник найбільшому українському поетови на головній площі Харкова, другої столиці України. В добі царської Росії уряд противився будові памятника, вважаючи проєкти надто революційними та українофільськими. Український національний уряд (1917) не міг занятися цею справою з причини анексії України Советами. Советський уряд України оголосив новий конкурс на памятник, зазначуючи, що Шевченко має бути представлений як пророк большевизму та співець пролетаріяту. З огляду на те, що Українці природньо противилися такому представленню поета, уряд не міг здійснити свого проєкту досі, доки в його складі були міністри української національности. Щойно видаливши українських націоналістів зі свого складу, уряд спромігся вибудувати памятник. Одночасно міністер просвіти зарядив нове видання творів Шевченка, в якім усі натяки на націоналізм мають бути пильно „вичищені", або бодай вияснені відповідними коментарами, згідними з большевицькою наукою". — (Укбюро, Женева).

ЗГОРІЛИ 25 РОБІТНИКІВ.

УЖГОРОД (Закарпаття). — Ужгородський „Вперед" подає, що 2-го квітня біля 5-тої години рано загорівся склад сіна аґрарних дружеств. Було там біля 100 ваґонів сіна і соломи. Вже давно відомо, що там спали кожної ночі безпритульні робітники, що не мають праці і не мають куди голови приклонити. До Ужгороду, центру Закарпаття, ідуть сотні і тисячі робітників шукати праці і не мають де переспатись. Ідуть вони за місто і там ночують у стогах і на аґрарнім складі сіна та соломи. І ось там сталася пожежа. Склад охопив сильний вогонь. Тої ночі спали щось 30 робітників на сіні. З них згоріли 25. Три обгоріли й ледви вискочили з полумя. „Вперед" питає:

„Хто винен? Чому ті люди згинули? Відповідь може бути одна: аґрарний режім не дбає про безпритульних і безробітних людей. Сотні їх блукають по вулицях в ночі. В день шукають праці, а в ночі нікуди дітись. У центрі міста їх розганяє поліція, тоді вони ідуть у темні закутки й там під тином або в стогах сплять. Чому не вибудували досі нічліжгарні? Де мають подітися безробітні? По місті блукає маса дітей, які цілий день і вечір жебрають, а в ночі також десь сплять під тином. Хіба вони не заслугують цього, щоб суспільство про них подбало?"

ПРОТЕСТ МИТРОПОЛИТА ДЕНИСА ПРОТИ БУРЕННЯ СОБОРУ СВ. СОФІЇ.

ВАРШАВА. — Митрополит православної церкви у Польщі, Денис, вислав до премієра ради міністрів листа з протестом проти наміру большевицького уряду знищити Собор св. Софії у Києві. Митрополит Денис нагадує, що Собор цей збудував великий князь Ярослав Мудрий, а відновив митрополит Петро Могила і він є одною з найцінніших памяток східнього християнства та найбільшою цінністю українського народу. Собор є теж великою історичною памяткою українського будівництва XVII і XVIII віку.

НІМЕЧЧИНА ПРО „ЗРАДУ" БРИТАНІЇ.

БЕРЛІН. — Німеччина запротестувала словно перед британським амбасадором у справі становища Великої Британії в Стрезі й Женеві супроти Німеччини. Кажеться, що це поступовання не є згідне з тим, про що була мова в Берліні підчас візити сера Саймона, британійського міністра закордонних справ.

ГІТЛЕР БУДЕ ІМЕНУВАТИ СУДДІВ.

БЕРЛІН. — Ґітлер перебрав особисту контролю над німецьким судівництвом. Сам він назначуватиме суддів і прокураторів. Він теж зможе їх усувати за своєю вподобою.

РАДИТЬ НІМЕЧЧИНІ ЗАСТАНОВИТИСЯ.

МЕНЧЕСТЕР (Анґлія). — „Ди Менчестер Ґардієн" пише, що Німеччина повинна добре подумати над тим, що тепер у Женеві всі держави станули в одним ряді проти неї. Інакше може вона попасти знову в дуже погане міжнародне положення.

ПОЛЬЩА ВИПРАВДУЄТЬСЯ.

ВАРШАВА. — Урядово заперечують поширені в Берліні вісти, будьтоби в Польщі продовжувалися протинімецькі демонстрації та будьтоби Польща концентрувала свої війська в т. зв. Польськім Коридорі.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.
За оголошення редакція не відповідає.
Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ДЕ СТОЇТЬ УРЯД?

Коли президент Рузвелт почав свою акцію за „відбудову краю" та „новий розділ", стояло перед населенням краю переважне питання: за кого стоїть уряд, коли з собою стираються інтереси підприємців і робітників?

Відомо, американський уряд не признає себе представником одної кляси, ні підприємців, ні робітників. Він каже, що він стоїть понад ними, що він заступає справедливість і право. Американська суспільність, з винятком крайніх лівих і крайніх правих, нічого іншого від нього не хоче. Загал робітництва теж не домагається від уряду заступництва виключно своїх інтересів, як цього йому радять добиватися крайні агітатори.

Якийсь час вони мали враження, що уряд справді думає поступати безсторонно. Одначе останніми часами почали збиратися факти, які піддають у сумнів волю уряду. До таких фактів уряд додав останніми днями ще один факт: справу фабрикантa амуніції Колта. На скаргу робітників цієї фабрики окружна рада краєвого уряду для робітничих відносин ствердила урядово, що фабриканти справді не хотіли говорити з представниками робітників про умови праці. Йдучи вслід за цим ствердженням урядового бюра, інше бюро уряду, котре має нагляд над виконуванням постанов закона про відбудову краю, відобрало за ломання закона фабрикам Колта право вживати „синього орла". Не дивлячися на цей осуд, департамент війни далі дає фабриці контракти на виріб зброї для уряду.

Довідавшися про це, комітет для розсліду фабрикації амуніції запитав департамент війни, чому він не відкликав контрактів з Колтом, як це він зробив свого часу з Фордом, коли цей не хотів повинуватися постановам закона про відбудову краю. Департамент війни відповів, що він не дістав офіціяльного повідомлення від уряду відбудови краю. Кличе комітет начальника цього уряду, Ричберга, а цей не хоче давати вияснення. Як його завізвано як свідка, себто з примусом приявности, уряд просив його зараз не переслухувати. Кажуть, що якийсь публичний інтерес цьому противиться.

Який саме, громадянство не знає. Зате воно знає, що публичний інтерес вимагає виконувати закон, навіть коли цей закон каже фабрикантам робити неприємну річ, бо говорити з усіми робітниками колективно. Як уряд цього закона не виконає, він не може кривдуватися, що серед робітників шириться невдоволення і підозріння, що виконуються закони проти робітників, але не за робітників. Власне з цього, що уряд не хоче держатися безсторонно в спорах між робітниками й підприємцями, виростають революційні течії, що хочуть заставити уряд дбати виключно за інтереси робітників.

Хіба уряд хоче цього досягнути?

НОВА КОНСТИТУЦІЯ В ПОЛЬЩІ

Провідник першої робітничої партії в Німеччині, Загального Товариства Робітників, Фердинанд Лясаль (умер 1864 року) писав колись у своїй книжечці „Про суть конституції": „Конституція є реальне відношення сил". Цими словами Лясаль хотів зазначити, що головну вагу має не те, що написане в основнім державнім законі (в конституції), а дійсна **сила** тих суспільних організацій (партій, кляс, станів), що живуть у державі. Якщо конституція не задоволяє інтересів і бажань тих груп, що мають силу в державі, то вони її касують і пишуть новий закон, на свій смак.

Дня 23-березня ц. р. варшавський сойм ухвалив нову конституцію для польської держави. На ділі нова конституція не принесла **нічого нового** в польське державне життя. Відомо, що „найвільніша в цілім світі" польська конституція з р. 1921 була вже давно „живим трупом"; ніхто на неї не звертав уваги: ні теперішній уряд Польщі, ні ті партії, що свого часу ту конституцію писали. Пілсудський у своїй політиці щодо старої польської конституції пішов слідом за своїми попередниками в польськім уряді: Грабськими, Вітосами, Войцеховськими і т. і. Адже ці польські націонал-демократи та людовці, „християнські" групи, тощо, показали приклад порушування законів та конституції. Цеж вони — Грабські, Гломбінські і вся шовіністична польська братія — ухвалювали закон про земельну реформу, про автономію й університет для Українців тільки на те, щоб у пригожий момент кинути свої закони на смітник.

Від 1926 р. Польща була без конституції. Про все в державі рішав Пілсудський із своїми „полковниками". Довго готувала кліка Пілсудського нову конституцію, яка мала сказати, **що є** в дійсности. Нарешті аж року 1935 нову конституцію ухвалено.

Читаючи нову конституцію, пригадую собі анекдоту з 1920 р., коли то Пілсудський післав був своє військо на Київ. Польські націонал-демократи були проти війни з Росією й обвинувачували Пілсудського, що він хоче з „начальника держави" стати польським королем. Пілсудський жартом відповідав на ці закиди, що дійсно йому в дитинстві Циганка ворожила, що він буде королем у Польщі.

Пілсудський відмовлявся від уряду президента Польщі, бо стара конституція давала замало влади. Він волів бути міністром. Тепер, коли конституцію зроблено так, як хотілося Пілсудському, він мабуть уже не відмовиться від „королівської корони". Так! Бо нова конституція заводить такий устрій у Польщі, що президент держави має владу не меншу, як **абсолютний монарх.** Таку владу мали російські царі, німецькі та австрійські цісарі, таку необмежену владу має цісар японський.

Читаємо польську нову конституцію. В II. розділі знаходимо: „У проводі держави стоїть президент Річипосполитої. На ньому спочиває відповідальність **перед Богом та історією** за долю держави. В його особі зосереджується одноцілa і неподільна державна влада". В розділі XII. читаємо, що президент Польщі „поставляє про війну і мир; заключає і ратифікує договори з іншими державами". В розділі XV. „Президент Річипосполитої не відповідає за свої урядові акти".

Отже не з волі народу, як це є, наприклад, у конституції Зл. Держав, а незалежно від неї буде панувати польський президент. Президент не відповідає за свої вчинки перед вибраним народом послами парляменту, а тільки несе „відповідальність перед Богом та історією". Пан президент ближче стоятиме до Бога, ніж до простих людей... Про війну і мир та про всю державну політику він буде мабуть радитися з самим Богом! Навіть у конституційній присязі президент говорить про відповідальність перед Богом та історією (мабуть у тій надії, що знайдуться згодом учені історики, які всі злочини виправдають після його смерти), і звертається до самого Господа Бога: „Так мені, Боже, і святе терпіння Його Сина, допоможи".

Оттаку конституцію втяв Юзеф Пілсудський!

Не плаче ніхто з Українців за старою „ліберальною" конституцією, бо за її панування наступ Польщі на життя українського народу був не менше лютий, як і тепер, за нової конституції. Українці можуть тільки одно сказати тим Полякам, що плачуть за старою конституцією: Бачили очі, що купували! Ви самі, панове, легковажили свої власні закони. Під покровом ліберальної конституції ви зробили так, що лише Поляки були рівноправними громадянами, а всі не-Поляки мусіли тільки терпіти й платити. Пілсудський тепер вас навчив, що демократія може бути або **для всіх,** або її зовсім не буде. Тепер уже й Поляків розділено на громадян першої та другої сорти. Зрадивши демократичну конституцію 1921 року, ви дали зброю проти себе в руки диктатора Пілсудського.

Ні стара ні нова конституція Польщі не визнає інших народів і мов, крім польського. І це в державі, що має понад 40% не-Поляків!

Нова конституція дає **законні** права диктатурі Пілсудського. Від цього пана можна теперь сподіватися нових несподіванок, особливо в заграничній політиці.

Н. В.

Е. Онацький.

ЩО ТАКЕ ГАЛЕСИЗМ?

Нова ідея про розвязку питання міжнародного ринку.

I.

У 1893-тім році Ґенуєць Аґостіно Марія Труко, подорожуючи по Европі з метою студій, був вражений грандіозною й одночасно дуже простою організацією паризького ринку, так званих "Halles", що саме тоді нелеґально були зорганізовані.

Паризькі "Halles", що дали назву галесизму, це властиво ринок їстивних припасів, у котрому вільно циркулюють продавці й покупці, але самий акт купілі-продажу відбувається тільки за посередництвом особливих комісарів, що підлягають спеціяльно встановленим для них нормам і контролям. Французький закон, який контролює паризькі "Halles", не претендує бути виразником якоїсь особливої економічної доктрини; він має на увазі лише встановити деякі ґарантії для досконалого функціонування паризького ринку, щоб не було на ньому ніяких зловживань та визискування. Видатки, звязані з продажем продукту, завдяки тій системі комісарів були зведені до мінімуму, і ціни продукту відповідали майже точно їх дійсній вартості.

Будучий теоретик галесизму спостеріг, що кожний комісар переводив тут роботу, яка в інших місцях вимагала кольосальної витрати часу й енерґії багатьох людей. Він бачив, наприклад, як з Еспанії прибув цілий вагон дичини, і як його швидко розпродано з молотка, причому його далекий і незначний власник дістав ґарантію, що він дістане за свій крам без особливого труду цілу одержану суму, за винятком кількох франків, що йшли за комісію.

Тоді Труко запитав себе, чому така установа, явно всім поживочна і зрештою пізніше скопіована і по інших місцях, не могла би бути поширена на **всі** вироби (а не лише їстивні), і чому би вона не могла функціонувати в **світовому** маштабі.

Колись так і Нютон, побачивши яблоко, що упало з дерева додолу, запитав себе: „Чому так, як це яблоко, не падає на землю місяць?" Запитав і довго не міг знайти відповіди, аж поки не відкрив закона земного тяготіння.

Щоби знайти відповідь на запит Трука, треба раніше відкрити і простудіювати закони світового ринку.

II.

Коли ми придивимося до торговельних операцій, то побачимо, що покупці й продавці можуть вступити в зносини між собою або 1) безпосередньо, або 2) за посередництвом третіх осіб, або 3) за посередництвом інституцій. В першому випадку кожний продавець і кожний купець мусить переводити цілу роботу розшукувань (краму чи покупця) особисто, витрачати багато енерґії і часу, що цілковито не оплачується, особливо коли знайдений, після довгих розшукувань, крам чи купець зрештою виявляються невідповідними чи то через свою ціну, чи то через свою якість. Не вважаючи на цю недосконалість безпосереднього шукання краму чи купця, ми ще досі можемо часто бачити таку непродуктивну витрату часу й енерґії. Помічається особливо це в тих випадках, коли крам дуже трудно точно оцінити, як, наприклад, коли справа йде про **інтелектуальну працю,** про ріжні **винаходи, твори мистецтва** і т. д.

У другому випадку, що є найбільше знаним, покупці і продавці зустрічаються за посередництвом осіб, яких звичайно називають комерсантами. Тут акт купівлі-продажу відбувається фактично двічі, з великою перевою в часі, що потягає за собою чимало риска, розсіває капітал, робить загальні витрати і вимагає, з огляду на конкуренцію, особливих витрат на рекляму; з огляду на те, ця форма купліпродажу приводить до значного здорожіння краму і легко підпадає ріжного роду ошуканству та кладе безодню між виробником і споживачем, що їх коштом збогачується хтось третій.

Щодо третьої форми купліпродажу, коли виробники і покупці зустрічаються і переводять свої справи через посередництво інституцій, то ця форма обмежується лише на деякі вироби (головним чином їстивного характеру) і, порівнюючи, є дуже мало поширена. Хоч, як виказує клясичний приклад паризьких "Halles", а також кооперативної торговлі, що особливого значіння набирає на західніх українських землях, ці інституції, кермуючись добром цілого суспільства і не рахуючи на збогачення та спекуляції, витворюють форму ринку найвигіднішу як для виробника так для покупця.

Новою формою ринку був такий ринок, на який можна було зводити виробників і покупців не в льокальному маштабі, як то ми бачили в паризьких "Halles" і по кооперативах, а в маштабі світовому. Початкові зародки таких світових ринків ми знаходимо в так званих біржах краму. Тут крам є символізований в цінних паперах, і покупці і виробники вступають тут у зносини, особисто чи через своїх представників, дійсно з усіх країн світа. Та біржі краму всеж таки ніяк не можна назвати досконалим ринком: перш за все тут панує найжорстокіша спекуляція і досить факту, що на цих біржах траплюються катастрофальні падання цін, тоді, як події в світі не дають до того ніяких підстав, щоби зрозуміти, що біржі краму не можуть бути нашим ідеалом. Але навіть коли б ми могли припустити, що ці біржі можна зреалізувати через інтервенцію відповідних чинників, то необхідно пригадати, що вони в своїх трансакціях обмежуються тільки на деякі роди краму (бавовна, метали, шовк тощо).

Галесизм пропонує цілком нову форму ринку. Світові "Halles", зорґанізовані з участю відповідних урядів, які мали би в загальній адміністрації своїх представників, але цілковито всеж від них автономні, на зразок інтернаціонального Червоного Хреста або Інтернаціональної Почтової Юнії. На обовязку цієї нової інтернаціональної орґанізації, Галесинт, лежало би виконування в світовому маштабі і для **всіх** виробів цілої людськости тих функцій, які виконують у Парижі "Halles" тільки для їстивного краму та лише для Парижу.

В промові до мілянських робітників 6 жовтня 1934 року Мусоліні сказав: „Сучасній науці вдалося побільшити можливости збогачення, але їй треба ще, під контролею і проводом держави, яка вміє хотіти, розвязати другу проблему: проблему **розділу** багатства, щоби більше не повторювалися нельоґічні, парадоксальні й одночасно з тим жорстокі образи мізерії серед розкошей".

Проблемою „розділу багатств" дуже цікавилися в своїм часі ріжні соціялісти й комуністи, але ми знаємо, з якими наслідками: замісць знищити мізерію, що панувала, наприклад, серед деяких кляс населення Росії, вони поширили її на **ціле** населення (за винятком незначної горстки московської вищої державної бюрократії), віддавши його в жертву нечуваних страждань та голодової смерти. Але неуспіх комуністичних і соціялістичних теорій не міг спинити людей, яких болить людська біда і які не можуть зрозуміти, чому виробники в Америці і в Бразилії мають палити хліб та топити в морі каву і цукор, коли міліони населення вмирають з голоду в совєтській Росії, Китаю та в Індії; чому має ширитися, нібито через перепродукцію безробіття, коли сотки міліонів людей залишаються без найбільш необхідного; чому уряди одною рукою відкривають все нові шляхи для торговельних зносин, поширюють залізничні та повітряні інтернаціональні комунікації, а другою рукою перетинають ці шляхи і комунікації такими високими митними, пашпортовими та монетними запорами, що ніхто не може з тих нових шляхів і комунікацій користати.

(Кінець буде).

СОВЄТСЬКИЙ МІЛІТАРИЗМ

(7)

Сам Чапаєв є історична особа з часів революції. Чоловік аполітичний, селянин, запеклий революціонер, який з гершта бандитів дослужився ранги совєтського ґенерала і відтак загинув в бою. Ціла його особа є одно геройство і таким навіває глядачів. фільма не понижує противника. Всі події в білогвардійщині генерала Капелева показані в цілій дійсности і трагічности. Кульмінаційна точка лежить в психольоґічній атаці. Колонами йдуть до наступу білі війська ґенерала Капелева, з прапорами і шаблями проти якихсь там банд Чапаєва. І досягають свого. Банди тікають. Вкінці той наступ таки не вдається через опір одної жінки, яка вчіпилась до скорострілa, не стратила нервів і пересікла тисячі наступаючих. Коли перша совєтська фільма „Патьомкін" була антимілітарна, то „Чапаєв" є наскрізь мілітаристичний. В ньому війна є такою подією, де навіть можна бути вбитому, але про це не говориться. Кажуть, що Сталін сам казав собі десяток разів висвітлювати ту фільму і наказав показати її в цілому краю. Досі чогось подібного ще не було. Фільма пішла в рух в кількох сотнях копій відразу. Всі організації були зобовязані її показати свойому членству, а преса цілими днями писала лише про цю фільму. Морд Кирова 1. грудня 1934 року перервав на малу хвилю ту акцію, але вже до того часу майже ввесь край бачив цю фільму.

Рідний край — батьківщина.

Чапаєв і його дух став вугольним каменем внутрішнього розвою в Совєтах. Він стоїть на тійже лінії, яка принесла й відомий закон з 8. червня 1934 року про злочин зради батьківщини, при чому батьківщині признано її права, поминаючи дотеперішні її придатки, як соціялістична, інтернаціональна, робітнича і т. п. Мілітаризація йде під знаком совєтського патріотизму. А це є для Росії щось зовсім нове. Царська держава впала, бо її не любив народ, бо армія і військова служба були в народі зненавиджені і урядництво було в суті песимістичним бюрократизмом, а не свідомим себе мілітаризмом. А теперішня совєтська держава працює свідомо над тим, щоб забезпечити собі певну будуччину в тій області.

IV. Плянове господарство означає озброєння.

Москва в березні, 1935.

Дуже зручний жарт можуть собі дозволити совєтські верховоди у відношенні до заграниці, а саме, що совєтський військовий бюджет виносить лише дуже малий відсоток бюджету загального, коли тимчасом в Польщі чи в Японії той відсоток сягає понад 40 і більше і застрашує все окруження. Також і тепер заступник комісара оборони, Тухачевський, позволив собі на те і що дивно, знайшов наївних, навіть в німецькій пресі, які йому повірили. В 1930 році сказав Ворошилов на 16-му партійному конгресі:

Основи озброєння нашої держави добачуємо ми в форсовнім розвитку нашого господарства, в підвищенню продукції металю, в розвою хемічної індустрії, в будові авт і тракторів й в форсуванню загального машинобудівництва.

Ще більш виразно розказав це сам Сталін в свойому звіті про висліди першої пятирічки. Він сказав, що головною метою посиленої індустріялізації є озброєння. А на останньому зїзді нагороджено особливо оплесками уступ доповіди комісара тяжкої промисловости, Орджонікідзе, як він сказав, що совєтська індустрія забезпечить совєтську армію всяким матеріялом, та що армія не потребує ані жадного німецького мотора й жадної німецької машини.

Фінансування зброєння.

Як хто хоче виробити собі певний образ про фінансування совєтського зброєння, то мусить узглядяити при тому й видатки на будову тяжкої індустрії. Про те, що видатки на комісаріят внутрішніх справ є військові, не треба й згадувати, бож відділи ҐПУ є чисто військовими формаціями і відіграють в граничній охороні преважну ролю. Вкінці також значну частину видатків на залізниці та їх будову треба зарахувати на військовий буджет. Перегляд карти комунікації вказує, що всі нові залізничі лінії збудовано в першу чергу, керуючись при тому стратеґічними оглядами. Туркестансько-сибірська залізниця здовж границі китайського Туркестану є таксамо стратеґічно важна, як залізниці в Білорусі коло польської границі або в Таджікістані коло границі Афґаністану. Також будова другої лінії байкальсько-амурської залізниці керується стратеґічними оглядами. Господарські центри тих областей стоять зовсім поза обсягом збудованих ліній, і тому вони не служать цілям господарським. Після того буджет буде представлятися так (в міліонах карбованців):

Підвищення буджету.

Отже в 1931 році військовий буджет виносив коло 40%, в 1934 р. 33% і в 1935 р. 28% загального буджету держави. Зниженя пояснюється тим, що зменшується інвестиція капіталу в нових будовах і тяжкій індустрії. Зате збільшились буджет чисто військовий, цебто комісаріяту оборони і комісаріяту внутрішних справ з 1.6 в 1933 році на 8 міліярдів карбованців в 1935 році. Не улягає також сумнівам, що й інші буджетові видатки, як розбудова північно - морського шляху, автошляхи, розбудова цивільної воздушної фльоти і т. п. частинно покриваються з військовим буджетом та служать військовим цілям. Недавно зявились були у Ворошилова делеґати харчової промисловости. Він дав їм директиви для роботи і комісар Мікоян, якому підлягає ця індустрія, навіть не запротестував проти того вже хоч би з простої заздрости, що Ворошилов вмішується в несвої справи.

	1931	1932	1933	1934	1935
Заг. буджет:	18994	28798	34082	46947	65900
Комісаріят оборони:	1288	1296	1420	5000	6500
Комісаріят тяжкої індустрії	6147	8507	7422	8228	11758
Залізниці і будови ...	336	407	303	304	417
Комісаріяят внутр. справ:	208	254	257	1048	1652
Разом	7979	10464	9402	14600	20327

(Далі буде).

ПРОТОКОЛ

З РІЧНОГО ЗАСІДАННЯ ГОЛОВНОГО УРЯДУ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА, ЩО ВІДБУЛОСЯ В ДНЯХ 18 ДО 22 ЛЮТОГО 1935 РОКУ В ДОМІ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА ПІД Ч. 81-83 ҐРЕНД СТРІТ, ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ.

—o—

(5)

ЗВІТ ВІДПОВІДАЛЬНОГО РЕДАКТОРА „СВОБОДИ", Д-РА Л. МИШУГИ.

Ми теж не твердили, що демократія вічна. І тому по змозі основно інформували читачів у редакційних статтях чи статтях наших кореспондентів з тими реформами, що їх переводить Гітлер, а ще більше з тим, що діється в Італії, звідки, як відомо, одержуємо дуже солідно оброблені інформації про переміну Італії в корпоративну державу.

Ми представляли нашим читачам суть автократій, що виходять із заложення, що тільки „вибрані" мають правити. Але ми твердили, що суспільність є такою, якими є ті члени, що творять суспільство. І тому, щоб та суспільність була дійсно ідеальною, то треба змагати до піднесення особистої якости і вартости кождого члена даної суспільности.

„Свобода" виказувала теж і в минулім році, що з кождим роком зростає тепер націоналізм у цілім світі. Він стає найбільшим авторитетом. До нього зачинають апелювати навіть Сталін, а не то Гітлер чи Мусоліні, щоби вдержатись при владі. І тому і „Свобода" на кождім своїм кроці намагалася скріпляти український націоналізм, у тій вірі, що він є в силі піднести цілу нашу націю до нового геройського повстання, до нових жертв, і збудувати в огні нової революції нову Соборну Українську Державу. Довкола тої ідеї ми бажали обєднати все, що тільки дається обєднати, що не заплісніле в своїх старих поглядах, заморочених інтернаціоналізмами, партійною дрібничковістю, пустими гаслами, амбіціями і т. п. А хто так глядить на суспільні і національні справи і на наші змагання до своєї держави, той завжди знаходив місце в „Свободі", того думки і діла були нею пошановані. Нам здається, що той пієтизм, з яким ми відносимося завжди в нашім органі до наших національних свят чи до наших героїчних постатей, є наявним доказом, що ми здаємо собі добре справу з нашого національного завдання бути репрезентантом дійсної незалежницької української національної думки.

„Свобода" і робітничі справи.

Дається час від часу ще почути, що „Свобода" є замало робітничою газетою. Підносять це головно большевики, тому, що „Свобода" не взиває своїх читачів іти на большевицькі збіговиська, чи підписувати і висилати до Вашинґтону ріжні комуністичні проекти, які не мають на ціли облекшити робітничу долю, а тільки є большевицькою пропаґандою. Лають вони „Свободу" за те, що вона розкриває погубну роботу комуністів при робітничих страйках чи в робітничих юніях. Як теж і за те, що „Свобода" розкриває, як визиське в Совєтах уряд „робітників і селян" отих робітників і селян, а зокрема як то червона Москва нищить Україну, вимордовуючи міліони селян для своїх політичних цілей.

Минулий рік був відомий з великого числа страйків. Кождий з них був обговорений на сторінках нашого органу в новинках і в редакційних статтях. Кождим разом ми виказували, де шукати причини невдач страйку. Наприклад, обговорюючи невдалий ґенеральний страйк у Сан Франсіско, ми підкреслили, що цей страйк повинен навчити робітників, що ґенеральний страйк це страшна зброя в руках робітників. І не треба боятися цеї зброї, тільки треба боятися невдалого ґенерального страйку. І тому треба поступати з ним дуже обережно. Таксамо вияснили ми причини, чому, приміром, скінчився ткальняний страйк без здобутків, і коли не треба перетягати струни і не слухати демаґоґів, а вдоволятися в данім моменті навіть поменшими здобутками, ніж доводити непотрібно до цілковитої програної і деморалізації в робітничих рядах.

Ми вияснили в „Свободі" справу допомоги уряду страйкуючим. І доказували, чому страйкуючим як безробітним повинна належатися допомога, яку одержують інші безробітні. Ми теж виказували користи з т. зв. „прямовисних юній", орґанізованих за промислом, а не за фахом. А справа соціяльного обезпечення була обговорювана і в минулім році десятками разів. Особливо ближче обговорювано обезпечення на старість, домагаючись примусового федерального обезпечення та вважаючи це ще важнішою проблемою ніж обезпечення проти безробіття, бо безробіття може прийти, а старість — мусить. Ми вияснювали боротьбу за знесення дитячої праці. І вказували на суть боротьби Американської Федерації Праці, зглядно робітничих юній, з автомобільними промисловцями. Боротьба та, як знаємо, щойно в розгарі. І чим далі, тим яскравіше виказує страшний визиск робітника з боку отого найбільшого й наймодернішого промислу в Америці. Тут, як і в багатьох інших справах, поставилися ми критично до А. Ф. Праці за те, що вдержала минулої весни вибух автомобільного страйку, згодилася віддати спір Автомобільній Раді, а та остання не переперла навіть того, щоби були приняті в автомобільних фабриках наново до давньої праці ті, що їх викинено з праці за приналежність до юнії. Вона теж не поставилася прихильно до основного домагання робітників в автомобільнім промислі, а це до права юнійної репрезентації.

Ось у такий чи подібний спосіб ставились ми до робітничих справ, які тепер в Америці є на першім пляні, бо є тісно звязані з політикою президента Рузвелта, або з т. зв. „Ню Діл" — „Новим Розділом". А при тім не забували ми звертати увагу на таких демаґоґів як Гуї Лонґ, що нібито говорять про конфіскату маєтків у Морґанів чи Ракефелерів, а на ділі не розвязують ніякої соціяльної проблеми, а тільки пускають кличі без думки, а тимсамим робітничої справи вперед не посувають.

Ми теж вияснили, в чім лежить назадництво такої американської нової орґанізації, яка носить шумну назву: „Американська Ліґа Свободи".

„Американська Україна".

В минулому році, як і давніше, намагались ми передавати в „Свободі" і „Юкраїніен Віклі" все те, що відзеркалює наше українське життя в Америці. Та біда в тім, що чим далі, тим гірше з нашими дописувачами з місць. Можна сказати, що їх уже так якби не було. Ще там якусь згадку про концерт чи якусь збірку на край є кому написати в громаді, але про інші справи — ні. Особливо, коли хочеться бачити в ґазеті щось більш інтересного, глибшого змістом, багатшого думками.

Тут треба мати на увазі, що ми є тепер на переломі двох епох. Кінчиться епоха старої іміграції, а зачинається нова доба, яку творитимуть Американці з українського роду. Зачинається нове життя, для якого треба нових людей і нових ідей. Треба на місцях людей з новою ініціятивою, які збогачувалиб далі наш національний стан посідання не тільки щодо чисельного зросту наших зорганізованих людей, але й щодо прибутку нових фінансових, економічних чи культурних здобутків. Отсе треба на місцях творити і про це треба до „Свободи" доносити, а принаймні писати вже тепер до неї про те, що такі думки там на місцях жевріють.

Наскільки йде про нас, то ми старалися при всяких нагодах побуджувати нашу молодь, на яку тут кладемо найбільшу увагу, до цеї нової праці. Ми заставляли старе думаюче покоління до цього, що мозок української іміграції в Америці мусить тепер перевести основну ревізію нашого тутешнього життя. Маючи оту важну ціль перед собою, ми не звертали уваги на наші релігійні чи політичні тертя в Америці. Ми клали вагу на ідею, оперту пляновою реальною працею. В таких статтях, як „Чи це дух Листопада" намагалися ми довести наше громадянство до думки, чи не поповнюємо ми часами національного святотатства, коли навіть у такі дні чи свята по громадах не може дійти до згоди, щоб разом, обєднано, одним серцем і одною душею згадати за тих, що положили голови за наш ідеал. Ми твердили, що „гнів" чи „ненависть" є в життю покривджених чи поневолених народів важним боєвим елементом, але тільки тоді, коли обявляється ділами супроти ворогів. Коли є діла, тоді не треба „крику", шумних фраз і погроз, бо діла промовляють вимовніше.

Зверну увагу на те, що про те все ми писали в статтях на українські теми і в інших. Кождий хіба завважив у рубриці „На біжучі теми", як там порушується ріжні справи, ріжні народи, ріжні ситуації й ріжних людей, але все те дається неראз живцем прирівнати до українського життя. Подаючи нашим читачам, як розвязують у світі ріжні складні проблеми, даємо їм пізнати, як треба їх розвязувати в нашім власнім американсько-українськім життю.

„Юкраїніен Віклі".

З тим є тісно звязана наша праця в тижневику „Юкраїніен Віклі". Тут ми в минулім році докладали всіх можливих зусиль, щоби приґорнути нашу тут роджену молодь до української справи, а далі й до нашої орґанізації.

Та кождий з нас знає, що це легко заявити, а важко перевести. Хвалити Союз на старий лад і ще крім того, як то кажуть, перебільшувати „сакраменти" у тих похвалах — це цілковито невідповідний спосіб Союзової пропаґанди супроти молоді. Це пусті звуки, які не дають ніякого відгомону. Тому спробували ми підходити і до Союзової справи з боку загально-українського, ідейного. Ми писали в „Юкраїніен Віклі" про все те, що український нарід гарного, культурного й благородного видав, і заохочували цим молодь студіювати все, що українське.

Ми намагалися в тім невеличкім часописі за той короткий час передати нашій молоді якнайбільше відомостей про Україну і український нарід, про його боротьбу і змагання. Ми намагалися збудити в ній інтерес до Соборної України, до Листопадового Свята і до Свята Злуки, до Шевченка і Франка, до Києва і Львова, Черновець, Ужгороду. Ми давали говорити до америкаської-української молоді нашій старокраєвій молоді, як вона стоїть перед польським судом за вірну службу українському народови, чи тоді, як її вішають за українство, чи розстрілюють, як от у Совєтах. Наша тут роджена молодь почула в наших статях про: „UKRAINIANS IN THE FAR EAST", про „THE VOICE OF OUR YOUTH IN THE FAR EAST" або про „UKRAINIANS OF SUB-CARPATHIA" чи „UKRAINIAN YOUTH MOVEMENTS IN PIDKARPATYA". Ми вказували молодому поколінню, що треба „FIRST STUDY, AND THEN JUDGE", коли йде про критику нашого політичного життя, наших осягів чи невдач, чи нашого тут перебуваючого старого покоління. Ми їй вказували в „OUR STAND AFFIRMED", що ми це сотнями разів підносили, що подав Люї Адамик про тих дітей, що тут роджені з батьків імігрантів. Це ми підносили, намагаючись придержувати нашу молодь при українськім пні, при українській ідеї й українських орґанізаціях. Ми їй теж вказу-

вали на той великий поступ, який зробило тут наше старе покоління, та на той великий духовий, а то й матеріяльний капітал, який залишає стара українська іміґрація своїм дітям в Америці. Передавали ми те все в тім переконанню, що як наша молодь те все пізнає і зрозуміє, то тимсамим пізнає і зрозуміє ціну такої організації, якою є У. Н. Союз. А зрозумівши те — зачне ставати в Союзові ряди.

Праця в згоді.

Отого всього не булоб можливо нам виконати, якщо не булоб у редакції повної згоди і відданости нашій справі, нашій орґанізації й нашому орґанови. Згадаю, що ту працю виконували в редакції чотири особи: п. Ревюк, п. Шумейко, п. Стеткевич і я. Несповна 4 місяці працював теж п. В. Кедровський. Не користали ми цілий рік з помічної сили тому, що намагалися тим робом заощадити гроша для закупна нових книжок до бібліотеки, без чого неможливо далі вести як „Свободи" так і „Юкраїніен Вікли". Нашими платними (але дуже мізерно) дописувачами поза Америкою були: один у Римі, один у Відні, один у Празі, а два надсилали з краю фейлетони і ріжну всячину. Крім того надходили ще врядигоди статті чи дописи з Лондону, а далі з Бриселі та Парижа. Всім їм ми вдячні за їх працю. А зокрема вдячні тим, що підпомагають наш часопис без заплати тут в Америці, надсилаючи нам дописи чи статті й інші матеріяли. Імена їх нашому загалови добре відомі.

Зокрема піднесу, що п. Ревюк вложив дуже багато труду в нашу рубрику „На біжучі теми". Хто вчитується в те, що пише кождого дня на подібні теми Гейвуд Брун, чи Бризбейн (що побирає за таку рубрику річно великі суми гроша, не маючи, річ ясна, нічого іншого до роботи), то зрозуміємо, скільки тут треба вложити праці, щоби вдержати і в нас подібну рубрику. З того не виходить, що її буде можна в таких відносинах вічно продовжати. Ні. Це неможливе. Це тільки доказує, чого можнаб і в нас доконати, якби був розподіл праці, якби була сяка-така можливість використати наші власні спосібности. В „Юкраїніен Вікли" п. Шумейко вкладав усю свою душу. А нам була приємність допомагати йому поширювати його українське знання і спільно обдумувати ті способи, якими найлекше й найскорше можнаб дістатися до серця і розуму української молоді в Америці. Знову п. Стеткевич виповнював, як завжди, своє важке завдання дбати про чистоту української мови в „Свободі", перебравши ще на себе добровільно обовязок отворити в нашім орґані спеціяльну рубрику, присвячену тому, щоби прочистити мову американських Українців у слові й письмі.

З головною екзекутивою обговорювали ми всі справи, звязані з органом організації, й тут завжди знаходили повне розуміння для нашої праці.

По скінченню звіту відповідального редактора „Свободи" наступили звіти головних радних у такім порядку:

ЗВІТ ГОЛОВНОГО РАДНОГО, С. СЛОБОДЯНА.

Поважані головні урядники!

Я тішуся, що саме в ювилейному році У. Н. Союза мені припала честь репрезентувати У. Н. Союз та працювати разом з головним урядом у ювилейній кампанії нашої організації.

Беручи під увагу, що на філядельфійську округу є два головні урядники, то у всіх справах я працював спільно з головним контрольором А. Пашуком.

На припоручення головної канцелярії мав я на протязі цього року до полагодження кілька важніших справ. І так, 11 лютого був я на припоручення гол. предс. на зборах від. 321 У. Н. Союза, де полагодив справу непорозумінь, які там виринули між членами через річні вибори. На припоручення гол. рек. секретаря був я на зробах від. 388 і там полагодив справу суспензи одного члена, яка то справа була вже в суді. А 17 лютого, на припоручення гол. предсідника, був я у відділі 239, де переконався, що уряд не був вибраний згідно зі статутом, а тому мені прийшлось уневажнити вибір двох урядників та зарядити, щоб мировий суд розглянув ту справу. По розгляненню цеї справи мировим судом, 17 березня вибрано новий уряд у тому відділі.

Багато праці треба було вложити в підготування ювилейного свята філядельфійських відділів з нагоди 40-ліття У. Н. Союза. Таке свято відбулося 27 травня і можу тут ствердити, що це було одно з найкращих свят, які колинебудь відбувались у Філядельфії. Своєю добірною концертовою програмою воно принесло моральний успіх. Був з нього і матеріяльний успіх, бо після цього свята почалася краща праця в цїли приєднуваня нових членів для У . Н. Союза.

На припоручення гол. предсідника був я 3 червня на ювилейному святі У. Н. Союза в Мілвіл, Н. Дж., де виголосив святочну бесіду про значіння У. Н. Союза.

На припоручення гол. фінансового секретаря-касієра полагодив я справу посмертного по бл. п. Карпяку, члені від. 339. В тій справі був висланий до „Свободи" допис, у якім пороблено ріжні неоправдані і неузасаднені закиди. Отже я провірив ту справу та переконав жінку покійного, що тут не було ніякої причини на якісь жалі.

Дня 9 вересня був я на зборах від. 163 У. Н. Союза, де переконався, що відділ провадиться зразково і згідно зі статутом організації. Є там тільки один такий член, який завжди незадоволений і якого праця полягає тільки в критикуванні інших.

На запрошення філядельфійських відділів „Провидіння" був я приявним на 20-літнім ювилею цеї орґанізації, де я репрезентував У. Н. Союз, та зложив привіт від Союзових відділів філяделфійської округи. Таксамо був я на святі з нагоди 25-літнього ювилею тов. українських американських горожан, на якім я зложив привіт від У. Н. Союза.

На запрошення Союзових відділів з Честер, Па., був я приявний на ювилейному святі У. Н. Союза та виголосив на ньому принагідну бесіду.

Дня 4 листопада від. 105 У. Н. Союза, в якому я є предсідником, справляв 40-літній ювилей У. Н. Союза, а заразом і 28-літній ювилей існування самого відділу. Те свято я перепроваджував і хочу тут заявити, що ювилейне свято того відділу було вповні успішним, бо цей відділ придбав найбільше число нових членів у філядельфійській окрузі та дістав навіть окрему ювилейну нагороду. При тій нагоді згадаю також, що в цьому відділі утворено окрему секцію молоді, котра вибирає своїх власних урядників, відбуває окремі збори, збирає місячні вкладки та передає їх до загальної відділової каси. В такий спосіб ми бажаємо підготовити молодь нашого відділу до тої праці, яку досі вели старші члени. А коли вони вже будуть підготовані, то тоді переберуть провід усього відділу, а ми, старші члени, будемо їм помагати.

При кожній нагоді, яку я тільки мав на протязі цього року, я все старався працювати для успіху ювилейної кампанії. В моїй праці я всюди стрічався з попертям урядників і членів, хіба що часом трапився такий випадок, що якийсь там „товариш" був невдоволений. Бо такий „товариш", який вправді називає себе робітником, а в тому самому часі шкодить на кожному кроці робітничій справі, старається звичайно шкодити також і нашій орґанізації. І тим „товаришам" я завжди давав належну відправу, а зокрема тоді, коли бачив, що вони пробують усякими демагогічними і дешевими штучками відтягати членів від У. Н. Союза та перемовляти їх до якоїсь інтернаціональної організації.

На протязі року я з головним контрольором А. Пашуком скликували окружні збори відділових урядників У. Н. Союза з Філядельфії й околиці і на тих зборах давали пояснення в ріжних організаційних справах та заохочували урядників до праці в користь У. Н. Союза. Таксамо і при помочі української радіопрограми вели ми пропаганду за приєднування членів до У. Н. Союза.

Філядельфійська округа придбала в ювилейній кампанії 146 нових членів, а саме Філядельфія дала 83 члени, а позамісцеві відділи 63 члени. Як я вже згадав, то 105 відділ був на першому місці, бо приєднав 24 члени, опісля йшли відділи 363 і 375, які зорганізували по 15 членів. Були три відділи, які зовсім не придбали нових членів, але я вірю, що вони виконають свій обовязок уже на протязі біжучого року.

Далі, я старався відвідувати Союзові відділи у Філядельфії, а також по околицях, та вияснював на зборах користи нової реформи та потреби переходу членів зі старого до нового роду обезпечення. Таксамо брав я участь у ріжних вічах, зборах та народніх святах.

Вкінці дякую за щиру співпрацю головному контрольорови А. Пашукови, всім місцевим і позамісцевим урядникам та членам, з якими я мав нагоду на протязі цього року працювати для добра нашої організації, і на тім закінчую свій звіт.

ЗВІТ ГОЛОВНОГО РАДНОГО, Г. ЄВУСЯКА.

TO THE SUPREME EXECUTIVE ASSEMBLY:

I herewith submit the report of my activities during the year of 1934 in pursuance of my duties as a Supreme Advisor.

On May 30th,1934, I attended the 40th Anniversary of the U. N. A. celebration held at Hempstead, L. I., N. Y., which was given in the form of a concert and dinner by the assemblies of that community. I spoke on this occassion of the benefits derived by the sons and daughters of the members of the U. N. A., as well as for the young generation of Ukrainian birth. This Jubilee wst very well attended and in my opinion a highly successful one.

On July 4, 1934, I attended the celebration of the 40th Anniversary of the U. N. A., at Shenandoah, Pa. This celebration was in the form of a concert in the afternoon and dinner in the evening. At the concert, I spoke on the subject of organization and its purpose, comparing the U. N. A., with organizations of the early settlers of the United States, and of the benefits reaped by such organizations. I also stressed the benefits provided by the U. N. A. for future generations. At the dinner, I used as my theme the subject of "The Rightful Heirs of the U. N. A.," and pointed out the various benefits to sick members, their families and also to living members. I pointed out that the U. N. A. is an organization built for posterity and the rightful heirs of this organization are the younger generation of Ukrainian birth, so that they may continue to develop this association to even greater heights and continue the work from the foundation laid for them by their parents.

On September 30th, 1934, I attended the 40th Anniversary celebration given by the Jersey City group. Here I took a very active part in the celebration helping with the plans and advising the Jubilee committee. I spoke at the concert presented at this Jubilee, using as my topic the value of organizations, what the U. N. A. holds for new members, their welfare and the general welfare of the Ukrainian people. The celebration was very well attended and successful both morally and financially.

During the year 1934, I was called on to advise a number of branches of the U. N. A., on topics of discussion held by them. These advices were well taken and cleared up the disputed situations.

In closing, I wish to report that in all my activities I noted the very poor attendance of the younger generation at the gatherings to which I spoke and would advise that in the future every possible effort be made to interest the younger generation to attend the gatherings sponsored by the U. N. A., whether this youth is a member or is not a member of the U. N. A.

ЗВІТ ГОЛОВНОГО РАДНОГО, Т. ШПІКУЛИ.

За час мойого урядування, від 1 січня до кінця грудня 1934 року, я, як головний радний Українського Народного Союза, полагоджував отсі справи:

На запрошення уряду я був присутній 21 січня на зборах від. 379. Говорив я там про ювилейне свято У. Н. Союза в Шікаґо, про реформу і про організування молоді до У. Н. Союза.

Дня 21 січня відбувся 25-літній ювилей від. 221, де на припоручення головного предсідника, п. М. Мурашка, я репрезентував на святі У. Н. Союз. На святі зложив я щи-

рий привіт і побажання від головного уряду У. Н. Союза для відділу, а в дальшій моїй промові закликав усіх членів до спільної праці для добра і розвою У. Н. Союза.

На запрошення уряду від. 106 я був 28 січня на їх місячних зборах, де говорив про свято 40-літнього ювилею У. Н. Союза в Шікаго, про реформу і про організацію молоді в ряди У. Н. Союза.

Дня 9 лютого я одержав листа від Марії Соловей з Західньої України. В нім вона домагається виплати посмертного по її помершім мужу, котрий був членом У. Н. Союза. Не знаючи про ту справу нічого, переслав я цього листа до провірення і полагодження до головної канцелярії У. Н. Союза.

На запрошення уряду від. 220 У. Н. Союза був я присутній на зборах того відділу, де я зреферував справу організування молоді в ряди У. Н. Союза, пояснив іще раз реформу в Союзі та говорив також про вагу і значіння 40-ліття У. Н. Союза, і про потребу влаштування в Шікаго відповідного Союзового свята.

Згідно з припорученням головного предсідника, п. М. Мурашка, був я 13 березня на зборах від. 183, щоби полагодити там непорозуміння, яке тягнеться ще від вибору делегата на минулу конвенцію. По вислуханню обох сторін і провіренню цеї справи я звернувся з просьбою до урядників і членів відділу, щоби вони на цих зборах вже раз закінчили всякі непорозуміння. На це дістав я запевнення від усіх присутних членів, що вже набудуче вони будуть згідно і дружно працювати для добра і розвою свого відділу й У. Н. Союза. На зборах закликав я всіх членів до злуки з від. 165, що льокується в тій самій салі, і з дискусії, яка велася в тій справі, я набрав враження, що урядники і члени хотять злуки та що в короткому часі до цеї злуки прийде.

У моїм звіті за рік 1933 я вже згадував, що у від. 165 від довшого часу є непорозуміння. Таксамо було й цього року. На припоручення головного предсідника, п. М. Мурашка, ходив я на збори того відділу, щоби вже раз довести до згоди у відділі. Я завзвав урядників і членів до згоди та радив їм злучитися з відділом 183 для спільної праці. На цих зборах я дістав запевнення, що члени бажають мирного співжиття та що набудуче вони доложать усіх зусиль, щоб усунути всякі непорозуміння. І справді незабаром від. 165 злучився з від. 183. Тепер маю враження, що ті непорозуміння остаточно покінчились.

Дня 16 березня скликав я всіх відділових урядників У. Н. Союза з Шікаго й околиці на те, щоби сформувати комітет до влаштування 40-літнього ювилейного свята У. Н. Союза в Шікаго. На зборах були репрезентовані 13 відділів, а урядники тих відділів згодилися відсвяткувати спільне свято. Вибрано святочний комітет до перепровадження ювилейного свята. Я увійшов до того комітету як предсідник, а пп. Павло Підлісний і Василь Саган стали секретарем і касієром. Свято відбулося в неділю, 20 травня, з повним успіхом. Цей успіх свята завдячую добрій співпраці всіх відділових урядників і всіх Союзовців. Концертову програму виконали найкращі артистичні сили в Шікаго. Головним бесідником свята був головний рекордовий серетар У. Н. Союза, п. Д. Галичин. Ювилейне свято звеличав своєю присутністю п. Е. Келі, майор міста Шікаго, який у своїй привітній промові між іншим сказав: "IF YOU WANT TO GET ANYTHING, GO AFTER IT."

Майор Е. Келі прибув на наше Союзове свято за старанням Союзовця, українського адвоката, п. Романа Смука. Союзовці заповнили концертову салю в школі ім. Шопена, а було їх разом з гостями поверх 1,500. По ювилейнім святі відбулася спільна Союзова вечеря з нагоди прибуття до Шікаго гостя, головного рекордового секретаря У. Н. Союза, п. Д. Галичина. Мушу ще згадати, що чистий дохід з ювилейного свята виносить $177.32. Святочний комітет ювилейного свята рішив призначити згадану суму на будову чи купно Союзового Дому в Шікаго, без якого праця у відділах У. Н. Союза не може як слід розвиватися. Цей комітет урядує донині, а його завданням є організувати Українців у члени У. Н. Союза та працювати в напрямі купна або побудування Союзового Дому в Шікаго. Зараз по святі, а саме 21 травня скликав я збори всіх Союзовців. На ті збори прийшли головно відділові урядники, а також деякі члени. На зборах був присутній головний рекордовий секретар, п. Д. Галичин, що давав відповіди на всякі запити.

Дня 10 червня відвідав мене член від. 214, Михайло Красовський, в справі його суспендування і просив, щоб його принято наново в члени. Я порадив йому, щоб він заплатив залеглий довг до відділу, а справу переслав до дальшого полагодження головній канцелярії У. Н. Союза.

По довшій підготовці з мого боку я скликав збори молоді 10 грудня, щоби створити новий молодечий відділ У. Н. Союза в північній частині міста Шікаго. На зборах я представив ціль зібрання, і присутня молодь без дискусії приняла одноголосно мої пляни і згодилася створити новий молодечий відділ У. Н. Союза. На тих зборах вибрано урядників і ухвалено резолюцію, що молодь бажає стати підвладним відділом У. Н. Союза. Мені сказано, що та резолюція була вислана до головної канцелярії У. Н. Союза 17 грудня, та що відповідь в тій справі прийшла з головної канцелярії щойно в січні. Коли я самий запитував головну канцелярію, чому та справа не була скорше полагоджена, то одержав відповідь, що резолюція щодо створення цього відділу прийшла до головної канцелярії щойно в січні і головна канцелярія зараз ту справу полагодила.

Згідно з припорученням головного фінансового секретаря-касієра, п. Р. Слободяна, відвідав я 23 грудня предсідника і секретаря від. 243, щоб розслідити справу запису і виплати посмертного по померлому членови Р. Сосновському. Діставши припоручення розслідити і полагодити ту справу, я зараз постарався побачитися з урядниками і деякими членами від. 243, та довідався, що та справа є так замотаною, що вимагає докладного провірення, а тому не дасться полагодити в короткім часі. Та справа лишається невикінченою, і може бути полагоджена щойно в 1935 році.

Деякі члени від. 125 зверталися з зажаленням до мене, що в їх відділі не поступається з гідно зі статутом У. Н. Союза і не виконується тих завдань, до яких урядники відділу є зобовязані. Мені сказано, що на зборах відділу не читається протоколу, ні фінансового звіту, та що ніхто з члениць не знає, скільки їх відділ має майна чи грошей. Дня 23 грудня я був на їх річних зборах, де переконався, що інформації, які я мав від деяких члениць, були, на жаль, правдиві. Я дав нагану тим, що собі на неї заслужили, а опісля подав свої завваги і вказівки щодо цього, в який спосіб треба вести господарку відділу, так, щоб вона не противилася статутови У. Н. Союза. На тих зборах вибрано нових урядників і я вірю, що вони будуть виконувати свої обовязки згідно зі статутом та що на протязі 1935 року жіночий відділ упорядкує своє діловодство і збільшиться чисельно й фінансово. Це приблизно була моя діяльність як головного радного У. Н. Союза за рік 1934. Звичайно треба було нераз бути на зборах ріжних політичних чи народніх установ, щоби знати, як іде праця, запізнатися з молоддю та пропагувати між нею Союзову ідею. Мене просили на ті збори також тому, що в Шікаго повага У. Н. Союза є велика і з його голосом числиться ввесь загал. Вкінці ще зазначу, що в ювилейному році У. Н. Союза я приєднав понад 60 нових членів до від. 221 У. Н. Союза.

ЗВІТ ГОЛОВНОГО РАДНОГО, І. ЛИСАКА.

Мій звіт буде короткий, бо моя місцевість знаходиться близько осідку головної канцелярії У. Н. Союза, а тимсамим відділові урядники чи навіть члени звертаються звичайно з полагодженням ріжних справ впрост до головної канцелярії.

Зараз по минулім річнім засіданню головного уряду У. Н. Союза я скликав у своїй місцевости загальні збори всіх Союзових відділів. На ті збори прибули відділові урядники, а також багато членів. На зборах я говорив про потребу виміни грамот зі старого до нового роду обезпечення, а таксамо про значіння ювилейного року нашої організації і з тим полученої ювилейної кампанії за приєднування нових членів до У. Н. Союза. Також давав я пояснення на ріжні запити членів та урядників. По довшій дискусії, головно щодо нової реформи, багато членів зрозуміли, що це лежить у їх власному інтересі перейти якнайскорше до нового роду обезпечення, що вони опісля зробили. Зокрема було невдоволення щодо тих членів, які мали ліни на своїх грамотах, а тепер при виміні грамот їм признано літа і резерву від часу їх вступу до організації. Я старався вияснити, що число членів з лінами є дуже мале, та що цеї справи тепер уже не можна змінити.

Дня 13 квітня був я запрошений на збори від. 219, де я вияснював нові роди обезпечення й ті привілеї, якими член може покористуватись, коли перейде до нового роду обезпечення. Вислід був такий, що в короткому часі більша частина членів змінили свої грамоти, і тепер цей відділ гарно розвивається та працює для У. Н. Союза. В ювилейному році цей відділ приєднав 14 нових членів.

В справі улаштування ювилейного свята з нагоди 40-ліття У. Н. Союза я скликував два рази збори всіх місцевих відділових урядників. Свято було добре підготоване, а тому й випало воно так, як ми цього сподівалися. Була добірна концертова програма, було й велике число людей. Були Союзовці і не-Союзовці, бо всі вони прийшли громадно, щоб віддати пошану піонірам У. Н. Союза, які заразом були й піонірами всього нашого громадського життя тут в Америці.

В кінці мушу згадати, що Союзові відділи з моеї місцевости не виконали в ювилейному році того, чого У. Н. Союз від нас вимагав. Ми придбали всього 60 нових членів, а на місцевість, яка має зорганізованих понад 600 членів У. Н. Союза, таке число нових членів є зовсім замале. Та я вірю, що на протязі біжучого року всі урядники і члени возьмуться до праці з більшим запалом та охотою і зуміють сплатити У. Н. Союзови той довг, який вони завинили в ювилейному році. На тім закінчую свій звіт.

ЗВІТ ГОЛОВНОГО РАДНОГО, І. ВАВЕРЧАКА.

На протязі цього року я не мав багато справ до полагодження. Ті всі припоручення, які я діставав з головної канцелярії, я виконав відповідно до моеї найкращої змоги. І так, на припоручення головного предсідника полагодив я справу непорозумінь у від. 294 в Ровей, Н. Дж. Я був на зборах того відділу три рази, а саме в січні, лютім та березні.

Коли головний предсідник приїжджав до Картерет, Н. Дж., в справі полагодження виплати посмертної запомоги у відділі 342, то на припоручення головного предсідника я прибув також до цеї місцевости, щоб спільно з головним предсідником ту справу розслідити та полагодити.

В травні їздив я, на припоручення головного предсідника, до Трентон, Н. Дж., де треба було полагодити непорозуміння, що зайшли між двома членами від. 245. Ту справу я полагодив у користь відділу й У. Н. Союза.

Я помагав підготовити та брав участь у ювилейному святі з нагоди 40-ліття У. Н. Союза, яке було влаштоване заходом місцевих злучених відділів. Також брав участь та промовляв на ювилейному святі У. Н. Союза, яке відбулося в Картерет, Н. Дж., заходом місцевого 342 відділу.

На протязі року удавались до мене урядники і члени деяких відділів з ріжними організаційними справами, і ті всі справи я старався полагодити вдоволяючо.

ЗВІТ ГОЛОВНОГО РАДНОГО, А. ШАРШОНЯ.

Ми маємо в Шамокін, Па., де я живу понад 50 років, один Союзовий відділ. Я завжди приходжу на збори того відділу та працюю для його розвою відповідно до моїх сил та змоги. На протязі цього року працював я багато в тому напрямі, щоби переконати членів про потребу зміни грамот зі старого до нового роду обезпечення. Маючи на увазі, що в нашому відділі є поважне число таких членів, які вже стоять десятки років в організації, і тепер, з причини їх старого

віку, приходиться їм платити при виміні грамот значно вищу вкладку, то очевидно справа переходу тих членів зі старого до нового роду обезпечення не йшла легко. Та всеж таки хочу тут сказати, що члени остаточно дали себе переконати щодо потреби їх переходу до нового роду обезпечення, так, що три четверті членів перейшли вже до нового роду обезпечення, а в старім роді обезпечення осталася тільки одна четверта частина членів. І сподіваюся, що й ті члени перейдуть у короткому часі до нового роду обезпечення.

Коли мова про приєднування нових членів, то в нашій місцевости важко їх дістати. Не тому може, що молодь не хоче вступати в члени У. Н. Союза. Її можнаб дістати, якби тільки часи поліпшилися. Бо нема де правди діти, що безробіття діткнуло може найбільше нашу місцевість. Майже всі копальні вугля позамикані, а тимсамим і закмнене є майже одиноке жерело заробітку для наших людей. З вище згаданих причин мені не вдалося зорганізувати в цій ювилейній кампанії такого числа членів, якого я бажав собі. Бо приєднав я тільки кілька нових членів.

З нагоди ювилейних свят У. Н. Союза був я приявним на таких святах у Сентрелії, МекЕду і Шамокін, Па., де я виголошував принагідні бесіди про У. Н. Союз.

ЗВІТ ГОЛОВНОГО РАДНОГО, Н. БУСЬКА.

В нашій місцевости, в Клівленд, О., є три головні урядники, а тому ми всі спільно виконували ту працю, яка на нас, як головних урядниках, спочивала.

По минулім річнім засіданні головного уряду У. Н. Союза ми скликали 8 березня збори всіх місцевих відділових урядників і на тих зборах порішили улаштувати ювилейне свято з нагоди 40-ліття У. Н. Союза. Мене вибрано головою ювилейного комітету. Отже разом з іншими членами цього комітету я скликав збори в справі ювилейного свята та робив усі потрібні підготування до свята. Таке свято відбулося в нашій місцевости 27 травня. Можу сказати, що свято увінчалось успіхом, бо від того часу почалася властива праця Союзових відділів над організуванням нових членів до організації.

Дня 6 травня був я та промовляв на ювилейному святі У. Н. Союза в Акрон, О., яке було влаштоване заходом 295 відділу.

Три рази їздив я до Бедфорд, О., де я наміряв заложити новий відділ У. Н. Союза. Через депресію та безробіття я покищо не міг здійснити мого пляну.

Дня 10 червня був я запрошений на імпрезу від. 364 У. Н. Союза, де мав нагоду говорити про організування нових членів до У. Н. Союза.

В серпні їздив я до Гонсбург, О., в справі заложення нового відділу У. Н. Союза. І тут покищо я мусів залишити ту справу, бо люди без роботи, а тимсамим не легко втягнути їх до організації. Як тільки часи поправляться, то думаю, що ще в кількох місцевостях, де нема Союзових відділів, удалосяб заложити такі відділи.

Дня 7 жовтня був я та промовляв на ювилейному святі в Гемтремк, Міш., яке було влаштоване злученими місцевими Союзовими відділами.

На припоручення головного рекордового секретаря скликав я 19 жовтня організаційні збори з місцевих відділових урядників. На тих зборах говорив я та взивав відділових урядників, щоб вони виказували більше активности та праці в ціли організування нових членів, та щоби старалися переписувати до нового роду обезпечення тих членів, які ще є в старім роді обезпечення в дотичних відділах.

Дня 21 жовтня був я запрошений на збори сестрицтва, від. 112 У. Н. Союза, де я забирав слово в справі вербування нових члениць до організації.

Дня 6 листопада був я запрошений на збори молодечого відділу, але, на жаль, з важної перешкоди не міг прибути на ті збори.

Дня 18 листопада був я на ювилейному святі в Лорейн, О., яке було влаштоване заходом від. 50 У. Н. Союза. На святі говорив я про значіння У. Н. Союза та про ті користи, які має членство в У. Н. Союзі.

Дня 25 листопада був я запрошений на представлення від. 364 У. Н. Союза, і при тій нагоді забирав я слово про вагу належання до У. Н. Союза.

Крім моїх обовязків, як головного урядника, сповняв я також обовязки відділового секретаря в 102 відділі. Моя праця у відділі принесла гарні успіхи, бо коли йде про число нових членів, приєднаних на протязі 1934 року, то 102 відділ був першим у Клівленді, а на четвертому місці між усіми відділами в Америці.

На тім кінчу свій звіт та заявляю, що й набудуче буду докладати всіх старань, щоб зорганізувати якнайбільше число нових членів до У. Н. Союза. Це для нас усіх повинно бути найважнішим завданням, яке ми повинні виконати.

ЗВІТ ГОЛОВНОГО РАДНОГО, І. ГУЗАРА.

Як відомо, в Ню Йорку відбулося перше ювилейне свято У. Н. Союза з нагоди його 40-літнього ювилею. Те свято відбулося 22 лютого, саме в часі минулого річного засідання головного уряду У. Н. Союза, і тимсамим усі головні урядники взяли в ньому участь. Вважаю, що те свято було успішне під кожним оглядом. Воно дало почин до властивої Союзової праці, яка велася в Ню Йорку на протязі цілого ювилейного року. І як видно було зі звіту головного рекордового секретаря, то та праця принесла гарні успіхи. Бо Ню Йорк здобув собі перше місце в цьорічній ювилейній кампанії. З самого Ню Йорку були чотири відділи, які дістали ювилейні нагороди, а саме: 361, 204,130 і 5. Відділ 361, в якому я є предсідником, придбав 143 нових членів, від. 204 приєднав 37 нових членів, від. 130 звербував 23 членів, а від. 5 приєднав 22 членів. Отже тільки ті чотири відділи, про котрі тут згадую, приєднали на протязі 1934 року 225 нових членів. Приєднавши 143 членів, від. 361 здобув собі перше місце між усіми відділами нашої організації. Як предсідник того відділу я вложив чимало праці для організування нових членів, одначе зазначу, що той успіх наш відділ осягнув тільки завдяки праці всіх відділових урядників та поодиноких активних членів.

Крім праці у свойому відділі полагоджував я ті всі справи, які мені були припоручені головною канцелярією, а також і ті справи, з якими до мене вдавалися відділи, чи то поодинокі відділові урядники або члени.

І так 9 березня був я запрошений на збори в справі зорганізування нового молодечого відділу в Ню Йорку. На тих зборах був також гол. рек. секретар, і відповідальний редактор „Свободи". В тій самій справі був я знову на зборах 16 березня. На тих обох зборах забирав я слово та подавав деякі вказівки щодо створення молодечого відділу.

Дня 18 березня був я запрошений до Бруклина на збори Союзових відділів у справі їх злуки. Маючи вже досвід у тій справі, бо свого часу я переводив злуку в Ню Йорку, я подав їм потрібні вказівки щодо цеї злуки.

На тих зборах був приявний також гол. фін. секретар-касієр. Як пізніше я довідався з часопису, то в Брукліні наступила злука двох Союзових відділів, саме тих, які запрошували мене на збори в справі злуки.

На припоручення головного предсідника був я 7 квітня на зборах від 117 У. Н. Союза, де треба було полагодити непорозуміння, які там існували між теперішнім і бувшим відділовим урядником.

В тій самій справі був я знову на зборах тогож відділу 25 серпня і тоді полагодив її корисно й вдоволяючо для обох сторін.

На тім кінчу свій звіт, та хочу тільки додати, що й на протязі цього року я буду докладати всіх зусиль до праці в організуванні нових членів.

ЗВІТ ГОЛОВНОЇ РАДНОЇ, АННИ БОЇВКИ.

На протязі цього року я мала до полагодження кілька Союзових справ, які я старалася виконати, як могла найкраще. Насамперед була я на зборах від. 242 У. Н. Союза, в якім існували ріжні непорозуміння, що тягнулися вже більше як рік. Тих непорозумінь я не могла усунути, отже на збори того відділу мусів прибути гол. фінансовий секретар-касієр. На тих других зборах, на котрих я також була приявна, вдалося нам ту справу остаточно полагодити.

Також скликала я відділових урядників на збори в ціли улаштування спільного Союзового свята заходом відділів з Шенандоа, Фреквіл, Сентралії, Маганой Сіти і Маганой Плейн. Те свято з нагоди 40-ліття У. Н. Союза відбулося в Шенандоа, Па., і в нім взяли участь кілька головних урядників, а саме гол. предсідник М. Мурашко, гол. контрольор Д. Капітула, гол. радний Г. Євусяк і я. Саме свято своєю концертовою програмою і відповідними рефератами про У. Н. Союз було доброю пропагандою Союзової ідеї, зокрема серед тих, які досі до Союза не належать, а які були приявними на тому святі.

На протязі року відносилися до мене урядники і члени відділів по пораду та інформації в ріжних організаційних справах. В таких випадках я завжди старалася давати такі відповіди і пояснення, які виходилиб на користь і добро нашої організації.

ЗВІТ ГОЛОВНОЇ РАДНОЇ, ОЛЕНИ ПРИДУН.

Мій звіт буде короткий, бо на протязі року я не мала ніяких важніщих припоручень з головної канцелярії У. Н. Союза, які треба булоб полагодити. Тому моя праця обмежувалася тільки на ту місцевість, у якій я перебуваю.

Зараз по минулім річнім засіданні головного уряду У. Н. Союза я скликала збори урядників з пятьох місцевих відділів в ціли обговорення справ, звязаних зі 40-літнім ювилеєм У. Н. Союза. На цих зборах порішено улаштувати спільне Союзове свято і вибрано комітет, який мав занятися підготовною працею для цього ювилейного свята. Я зі своєї сторони помагала комітетови в тій підготовній праці та докладала всіх старань, щоби свято випало якнайкраще.

Те свято відбулося в нашій місцевости в травні. Крім мене на святі були приявні гол. предсідник і редактор „Юкрейніен Віклі".

По ювилейному святі зачався в нашій місцевости рух в організуванні нових членів. Я зорганізувала до свого відділу всього 5 нових членів. Важко було придбати більше, бо безробіття і загальна кріза даються всюди відчувати. Організування нових членів утруднює й та обставина, що хлопці, які мешкають з родичами, а мають повище 24 роки, є обовязані оплачувати часопис, хоч батько вже за той часопис платить.

Я також брала участь у ювилейному святі У. Н. Союза, яке було влаштоване заходом від. 370 в Ню Гейвен, Конн. У своїй бесіді на тому святі я зверталася головно до матерей, щоб вони подбали про будучність своїх дітей, вповивали в них потребу задержання тих здобутків, які придбала стара іміграція, а зокрема, щоби вони подбали про розбудову нашої найбільшої організації, У. Н. Союза. Розбудувати ту організацію можуть тільки їх власні діти, якщо вони стануть членами цеї організації.

По вичерпанню звітів усіх головних урядників закінчено перший день нарад головного уряду в год. 5:30 ввечір.

(Дальше буде).

НА БІЖУЧІ ТЕМИ.

ЧИ ДЕМОНСТРАЦІЄЮ МОЖНА ЗАПОБІГТИ ВІЙНІ?

У своїй розмові з кореспондентом нюйорського щоденника „Ворлд-Телеґрам" говорив Брус Бливен, редактор тижневика „Ню Републик":

„Ми (редакція тижневика) стоїмо за реалістичне становище до війни. Ми вважаємо її передовсім за економічне явище й тому не думаємо, що питання війни можна розвязати чуттєвим пацифізмом (миролюбством)".

Значить, людина може бажати мира, бо війна для неї виглядає огидною мерзотою, проти котрої її почування бунтуються, а всетаки осуджування війни з того боку на ніщо не придасться (на думку тої ґазети).

ХОЧУТЬ ГАРМАТИ, ЯК ВІЙНИ НЕМА.

У цій самій ґазеті „Ворлд-Телеґрам" з того самого дня відомий американський фейлетоніст Гейвуд Брун звертає увагу на другу сторону тої самої медалі, а саме на демонстрації студентів Гарвардського університету проти пацифістичної демонстрації інших студентів того самого університету. Він звертає увагу, студентам, що брали участь у провоєнній демонстрації, що кричати, як це вони робили, „ми хочемо гармат", є дуже легко для людей, котрі ще ніколи не чули, як під ними трясеться земля від гарматних вистрілів.

ЯКЕ ЇХАЛО, ТАКЕ ЗДИБАЛО.

Люди, що кричать „ми хочемо гармат", бо хочуть собі доказати, що вони відважні, такі саме розумні, як ті, що кричать „геть з війною!" Одні й другі виходять з гістеричного страху: одні зі страху перед війною, другі зі страху перед страхом. Ні одна ні друга поведінка не полагоджує справи: демонстрація проти війни не лікує війни, демонстрація за війну не лікує зі страху перед війною.

НЕ ЙОГО ДІЛО.

Нюйорський мейор запропонував Анджельови Патріови, директорови публичної школи в дільниці Бронкс, становище члена шкільної ради міста Ню Йорку.

Здається, що підбір мейора не міг бути кращий, бо Патрі є не тільки директором школи, але й відомим психольогом дитячої душі та широко відомим письменником про справи дитячого виховання.

Та Патрі був іншого погляду. „Це не моє діло", сказав він у відповідь на мейорову пропозицію. „Я є передовсім учителем. Я цікавлюся дитиною, а не надаюся до розвязки тих питань, які має розвязувати шкільна рада".

Цими словами Анджельо Патрі підчеркнув, що займатися дітьми, а займатися наставлюванням учителів і т. п. це дві ріжні речі. Так робить сумлінний учитель.

СВІТ НЕ СТОЇТЬ.

Довідався про це Едвард Молінарі, що цими днями замкнув цвитучу колись торговлю катеринками.

Колись таких торговців у Ню Йорку було багато. Від двох років Молінарі був одиноким торговцем катеринок у телефоновій книжці. За останніх сім літ він не продав ні одної катеринки, а жив з того, що направляв музику на карузелях. Нині вже й того не стало, і Молінарієви здається, що світ кінчиться.

Так на наших очах під впливом розвою падуть преріжні фахи й звання. Катеринковий бизнес пішов слідами ковалів, що кували коней.

І ВОНИ НЕ СТОЯТЬ НА МІСЦІ.

Шериф Пенделтону, в стейті Ню Йорк, шукає злодіїв, що вкрали корову з фарми Алберта Зайца, заїхавши в ночі під його стайню „троком" та загнавши красульку на автомобіль.

ДЛЯ ПОЛЯКІВ ВИНЯТКОВІ ПРАВА...

Конґрес ухвалив недавно резолюцію, щоби президент Рузвелт проголосив національним щорічним святом день 11-го жовтня для відсвяткування смерти ґенерала Казимира Пуласького, польського офіцира, що згинув у службі ґенерала Вашинґтона.

Коли резолюція прийшла до підпису президента Рузвелта, він заявив, що резолюції не підпише, бо, мовляв, це не практично, щоби встановляти окреме свято для кождого з офіцирів Вашинґтона. Рузвелт певний, що й Пуласький певно не хотів би відріжнятися від своїх товаришів зброї.

Та Поляки, котрі добивалися від конґресменів і сенаторів ухвалення цієї резолюції, видно були переконані, що інші офіцири моглиб обійтися без окремих свят, але Пуласький ні.

Чи ви вже перейшли зі старого до нового роду обезпечення?

Якщо ні, то зробіть це негайно!

Зголоситься зараз у секретаря свого відділу та передайте йому свою стару грамоту для виміни.

УКРАЇНОЗНАВЧІ ВИКЛАДИ В СЕМИНАРИ ОРІЄНТАЛЬНИХ МОВ ПРИ БЕРЛІНСЬКОМУ УНІВЕРСИТЕТІ.

В літньому семестрі 1935 читає д-р Зенон Кузеля в Семинарі Орієнтальних Мов при берлінському університеті курси української мови та виклади з обсягу українознавства:

1. Українська мова для початкових (3 год. тижнево)

2. Курс української мови для студентів з елементарним знанням (середній курс, 3 год. тижнево)

3. Найвищий курс української мови (пояснення українських текстів, 2 год. тижнево).

4. Українська національна теорія в світлі статистики (2 год. тижнево)

5. Німецько-українські відносини на протязі історії (1 год. тижнево).

Вписи приймає Канцелярія Семинара, Берлін НВ 7, Доротеенштрассе 7.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

АНСОНІЯ, КОНН.

Свято у честь Тараса Шевченка.

Дня 17-го березня в салі Українського Горожанського Клюбу відбулося традиційне Шевченківське свято, получене з концертом, влаштоване Українським Горожанським Клюбом. Свято розпочалось у годині 3-тій пополудні вступним словом предсідника Укр. Горожанського Клюбу, Г. Патинка, почім передано дальший хід концерту управителеви хору, А. Нижанковському.

Програма концерту була добре підібрана до характеру свята й солідно виконана. Складалася з трох частей. У першій частині виступив хор в українських народніх строях та відспівав пісню „Рідний Край". Опісля наступила деклямація панночки Марії Олешкевич. Дальше слідували „Заповіт" до слів Шевченка і інші пісні.

У виконанню другої частини програми деклямували Марія Крук і Юрій Концевич, що віддали поезії з великим чуттям, за що публика нагородила їх грімкими оплесками.

Сольові співи відспівав гр. Іван Радзіх при акомпаніяменті на пяні п. Люби Радзіх. Сольо було так знаменито і з таким чуттям відспіване, що публика не жаліла оплесків. Панночка Віра Мерещак відограла пару пісень на пяні з великим чуттям, а панночки Ольга Шуран і Анна Герчаковська знову деклямували знаменито.

Влучний реферат про життя Шевченка виголосив професор І. Сліпий. Бесідник у приступній формі зясував життя Т. Шевченка, обставини, в яких він виростав, тодішний занепад нашого народу та представив ті кривди, які нарід терпів з боку ворогів. Слід зазначити, що приявні вислухали цілий реферат з великою увагою, нагороджуючи бесідника час від часу оплесками.

Милу несподіванку зробила панночка Марія Бурбела, котра загостила на концерт та відспівала пару пісень, як також пятьлітня дівчинка В. Чернявська, що віддеклямувала „Розрита могила", за що нагороджено їх рясними оплесками.

У третій частині хор відспівав знову кілька пісень, як „Могила", „Чайка", „Посіяла руту", „Живи, Україно".

Свято закінчено гимном американським і українським.

По відспіванню національного гимну, приявні розійшлися домів у переконанню, що сповнили бажання Т. Шевченка, щоб помянути його не злим, тихим словом.

Жертвували по $2: о. А. Рошко і А. Зборівська; по $1: Г. Патинок, В. Калина, А. Нижанковський, А. Мерещак, А. Концевич, Б. Мирон, А. Лесьняк, Д. Домерецький, І. Радзіх, М. Литвин, М. Хомкевич, І. Андрушко, О. Патуляк; по 50 ц.: З. Брезінська, В. Шуран, Я. Короташ, Т. Ґерчаковський, П. Дутко, К. Шіньґера, А. Струк, Л. Бих; по 25 ц.: Є. Забавська, О. Кривоніс, Й. Бурбела, Й. Крук, П. Тута, М. Ґузій, С. Владика, Т. Кісик, М. Карпюк, І. Рогач, І. Шуран, К. Гушовська, П. Слівецький, М. Сендзик. Дрібними датками зібрано $7.90. — Разом $32.40.

З того розділено як слідує: „Рідна Школа" до старого краю $15.40; на визвольну боротьбу $12; на Музей у Празі $5; з ювилею У. Н. Союза, дохід на потерпівших від повені $16; Вислано через Обєднання $48.40.

Комітет.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

З розмови з одним українським бизнесменом.

Минулої суботи був я в склепі гр. В. Ґолди, 220 9th Ave. bet. 23 and 24 St., New York, N. Y. Я був вже в нього попередно, ще тамтого року осінню. Цим разом я поїхав до його склепу, бо прочитав у „Свободі" його оголошення про контест і випродаж.

Згідно з оголошенням я сказав свою думку про значіння дзерей, чоловіка і черевиків. Гром. В. Ґолда записав мою думку в книжку і сказав: „За контестовим правилом я не можу вам сказати, чи ви виграли, чи ні. Аж при кінці травня, себто при кінці цього контесту, будуть оголошені в „Свободі" всі ті, що виграли контест, і як відгадали. Тоді кожний, що відгадував цей контест, прочитає добру відгадку і побачить у чім він помилився в своїм відгадуванню". Почувши таку відповідь, я повірив, що контест і випродаж п. В. Ґолди відбувається в чесній і правдивім порядку. Купивши собі черевики, запитав я п. Ґолду, як відноситься українське громадянство до його контесту і випродажу і взагалі до його бизнесу.

„Не знаю, якби вам сказати і взагалі не знаю, чи повинен я в тій справі відповідати, сказав п. Ґолда. Але всеодно, скажу, як умію, і скажу те, що знаю. Хай буде честь усім тим людям, що купують у своїх бизнесменів; а хай буде догана всім тим, що говорять іншим, щоб ішли купувати до українських бизнесменів, а самі купують там, де їм хочеться, чи де попадеться. Ось вам моя історія чи мій погляд. Минулого року прийшов до мене один добродій, щоб я дав йому своє оголошення для цього товариства чи преси, які він репрезентував. Взявши моє оголошення, обіцяв і собі купити в мене черевики. В цім році знову прийшов цей добродій з іншою справою. Я побачив у нього на ногах нові черевики і питаю, скільки заплатив. Він зрозумів мій запит і відповів: „Я купив ці черевики в своїй околиці (розуміється, що не в Українця, бо там українського склепу з черевиками нема), але не пригадую собі докладно, скільки я за них заплатив"...

„Бачите, як говорять, а як роблять ці люди! Та, на щастя, не всі так роблять. Бо коли я був в адміністрації „Свободи" в справі оголошення, то по полагодженню моєї справи управитель спитав мене, чи я маю таке й таке число черевиків, себто те число, що він носить. Я обіцяв постаратися для його і постарався. Але не вірив, що приїде з Ню Джерзи, бо згаданий вище добродій живе в Ню Йорку, а проте не приїхав. Та я помилився. Добр. управитель дотримав свого слова, приїхав і купив собі черевики та побажав мені успіху в випродажі.

„Ось два типи Українців: одні говорять, та не роблять, а другі менше говорять, а більше роблять".

Я подумав над сказаними словами гром. В. Ґолди і порішив написати про це до „Свободи", щоб поділитися з читачами думками українського бизнесмена.

В. Голубович.

ПРИГАДКА ВІДДІЛОВИМ УРЯДНИКАМ

Ще є багато відділів, які ще досі не надіслали виповнених квестіонарів, потрібних для списання історії цих відділів у Пропамятній Книзі У. Н. Союза. Просимо подбати, щоб цей обовязок був негайно сповнений, а квестіонарі вислані до „Свободи" найдальше до кінця квітня б. р. Проволока спиняє працю в тім напрямі.

Просимо також зголошувати замовлення на місце для фотоґрафій, бо вже тепер треба знати, скільки на це треба місця в книжці. Пізніші зголошення не будуть могти бути узгляднені.

ВИСТУП П. ПИЛИПА ДУБАСА У ФРАНЦІЇ.

(Допис з Франції).

З приводу 121-шої річниці народження великого нашого пророка Тараса Шевченка загостив до нас молодий артист-скрипач Пилип Дубас, що, укінчивши філаделфійську консерваторію виїхав в Европу на продовження своїх студій. Американським Українцям звісні вже його виступи на концертах та на радіо. Виїхав він спершу до Німеччини, де в Ляйпціґу вчився у проф. Дависона. Там він виступав на трох концертах, а німецька критика висловлювалась дуже похвально про нашого многонадійного мистця. Опісля переїхав до Франції, де в Парижі вчився у проф. Карла Флеша. Тут він виступав три рази також з великим успіхом. Завитавши дня 16-го березня до нашої Громади, (найкраще зорганізованої у Франції) на Шевченківське свято, дав і нам змогу пізнати силу музики, її вплив на душу людини, примінивши до виконання творів всю силу нової техніки, новітньої школи. В програмі було: Heire Kati — by Jeno Hubay, Czardas — by V. Monti, Les Adieux — by Pablo de Sarasate op. 1., Canzonetta — by A. d'Ambrozio op. 6. Надзвичайна чистота та мягкість тонів, велика техніка, повне зрозуміння творів зробили на всіх присутніх велике враження. Та коли полилися звуки пісні „Козаченьку, куди йдеш?", у його власній перерібці, то відразу в нашій уяві повстала ціла історія нашого недавно минулого: відізд на війну, визвольна боротьба і надії, а потім... потоптані сподівання, трагедія нашого народу, бо „злії люди-воріженьки, вже кують", а дальше неволя та еміграція. Немов та казкова „зачарована скрипка" говорила до нас. Все виходить невимушено, безпосередньо від душі, без штучности, з найніжнішим пянісімом і блискучим форте, з гарною, доброю звучністю та незвичайно стараним обробленням деталів. Мистець вложив у виконання всю свою душу, все своє знання, якого не перестає і дальше удосконалювати. З Шалету виїхав п. Дубас на виступи до Баден-Баден у Німеччині з найкращими побажаннями від шалетської української кольонії. Опісля задумує вернутись до своєї родини в Филаделфії (переселенці з пов. Броди) і дальше студіюючи музику концертувати в Америці звертаючи особливу увагу на невичерпані перлини, які має в собі українська музика, викресати любов до неї в найбільше закамянілих серцях своїх земляків, та пошану до неї і до нас серед чужинців. Маємо надію, що п. Дубас, який з приводу своїх виступів всюди ясно зазначував свою приналежність до великої української сімї, не заведе надій покладених на нього і доложить своїх старань, щоб своєю „чародійною скрипкою" одних збудив, а других підбадьорив до творення кращої будуччини нашого народу.

Шалетянин.

— Зі мною щораз гірше. Не можу спати. Такі довгі ночі, а я не можу ока прижмурити.

— Не беріть собі того занадто до серця, таж тепер і так ночі щораз коротші!

— Що я бачу!? Ти куриш? Таж жінка заборонила тобі!

— Не жінка, лише лікар!

— Знову вертаєшся з коршми! — дорікає жінка чоловікови.

— А ти може хочеш, щоб я там вічно сидів? — дивується чоловік.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

На визвольну боротьбу.

ОДВУ ч. 14. Оборн, Н. Й.: Колядували: Евгенія Груба, Анна Дашівська, Марія Вільчинська і Катерина Олійник. Коляду зложили: $2 Н. Н.; по $1: С. Ягелло, І. Коковський, І. Дашівський, К. Богнер, С. Зиновяк, О. Горбан, М. Кліщевич, К. Чоловський, В. Сидор, А. Рочій, Т. Олійник, М. Курій, Укр. Нар. Клюб, С. Мригвуд, Сем Ан Бекері, І. Севич, Т. Ждан, Гр. Мулик, М. Хомин, І. Намісяк, І. Комарницький, М. Яхлак, Р. Мозола, З. Куречка, Тов. Січ, І. Висовський, М. Гловацький, Ів. Дави, Гр. Писарчик, В. Гуменний, І. Савчук; по 50 ц.: Л. Зобків, І. Голиборода, П. Сливка, Г. Ковтушинець, М. Лемко, С. Паньківський, М. Щупак, П. Рипокіс, А. Германович, М. Грубий, П. Сіканович, Ю. Ґутер, Т. Кльоп, Ф. Малець, А. Дудич, К. Спін, Д. Слободян, Т. Поменяк, Т. Бакалик, О. Потребка, І. Перун, Гр. Смоляк, Ю. Волняк, М. Базар, Т. Дякунчак, А. Салич, І. Комарницький, О. Проців, П. Каніщак, Гр. Каганяк, Д. Правак, І. Шевчик, М. Фецил, М. Гулик, І. Король, М. Лапай, Ю. Шкурат, Ю. Питель, Н. Савран, М. Тарбай (мол.), М. Баран (мол.), А. Ваюс, О. Сливка, Б. Марко, А. Мацко, О. Міхаловський, Й. Бешлей, Ю. Маркол, Гр. Орищин, М. Калітан, В. Довжицький, Д. Полянський, І. Ґузеляк, А. Кахнич, А. Шипеля, П.Періг, Т. Млинарчик, А. Пишняк, А. Намишняк, М. Коцур, Е. Каній, В. Лучка, В. Борачок, Е. Чайка, І. Гоменецький, М. Олійник, А. Цабаль, Д. Скомський, А. Вільчинський, М. Мацичко, В. Халанич, Й. Цінкевич, В. Нусь, І. Гумчанський, Д. Феличканич, М. Вільчинський, М. Муринка, І. Муринка, Д. Маслей, І. Митровка, П. Якаба; по 30 ц.: Ів. Тарбай, М. Лапичак, по 25 ц.: Ю. Зибач, В. Базарник, С. Лепак, М. Ґутер, І. Чорній, Б. Ґутер, І. Чорній, В. Ґутер, П. Лесик, Я. Смоляк, П. Семич, А. Семаницька, М. Януш, І. Павлик, П. Тарбай, А. Вискош, Ю. Балаш, К. Бозяк, Т. Гоща, А. Жеребний, Й. Яворський, П. Шевчик, Ст. Ґатько, Т. Мельник, І. Качуряк, М. Нодзь, М. Вельгаш, І. Зиновяк, М. Назарук, Ю. Дамчик, Е. Саварин, А. Маслай, А. Біляк, Т. Душатинський, Ф. Рудик, В. Станьчак, С. Лапай, М. Рущак, С. Іванца, Т. Кір, А. Бриндак, С. Чернявський, М. Тарбай, ст., І. Охмач, Гр. Шлак, Е. Цабаль, Ева Стець, Гр. Олексів, Т. Халанич, Т. Шалак. — Разом заколядовано $89.00.

Відділ ОДВУ ч. 3, в Амстердам, Н. Й. — Переслав $129. На це зложилися такі жертви: збірка на відчиті дел. Грибівського $22.65, Бр. св. О. Миколая жертвувало $25; Сестрицтво Неп. Зачаття: збірка на вечері $5.10, жертва з каси $25; Тов. ім. Франка жертвувало з каси $25; з вечері Укр. Ам. Гор. Клюбу $11.35, Укр. Молод. Клюб Танцюристів $5, жертви поодиноких громадян: Петро Сернюк $5 по $1: Конст. Гнип, Данило Митудінський, Данило Бодак. — Разом $129.30. З цього розходи 30 ц.

Відділ ОДВУ ч. 4, в Гемтремк, Міш. — Переслав $74.03. На це зложились такі приходи: збірка Укр. Демократ. Клюбу на лісту ч. 340: Укр. Дем. Клюб з каси $5; по 50 ц.: Дмитро Васько, Микола Присітко, Семен Потрибеник, Гавриїл Васько; С. Данилищин; по 25 ц.: Катерина Шаран і Іван Вайда. Ліста ч. 330, збирав Іван Курчак, зложили: Іван Курчак $25; д-р А. Т. Кібзей $1. Збірка на лісту ч. 341, збирав Іван Курчак. Зложили по $5: Павло Старжинський, Панько Андрушків, Петро Кузик; Михайло Джумаґа $4; Іван Федчишин $2.50; по $2: Анна Сеньків, Пилип Єрись, Еміліян Заблоцький; по $1: Василь Холевка, Микола Стахів; Н. Н. 50 ц. За членські відзнаки зложили по $1: Пилип Єрись, Михайло Джумаґа, Марія Джумаґа, Іван Костюк, Юлія Костюк, Іван Кривий, Ольга Крива. Зібрали до пушок бойового фонду: Михайло Джумаґа 82 ц., Ілія Гришко 50 ц., Катерина Кардаш 50 ц., Максим Чубка 45 ц., Андрій Патра 40 ц., Варвара Шеремета 36 ц.

Члени відділу ходили з колядою. Заколядували старші члени $92, молодіж $66.80. Діти, що грали на мандолінах під управою добр. Івана Кривого, $14.35. — Разом коляда принесла $173.15, з чого призначено на бойову акцію $170.15, на інвалідів $3.

Відділ ОДВУ ч. 8, Січ ім. Вітовського, в Клівленд, Огайо. — Переслав суму $618.70. На це зложилися такі приходи: Зложили: Іван Попович $50;, Бр. св. Петра й Павла, від. 102 У. Н. С., $25, І. Буриян $10, Д. Шмагала $10, Т. Бабечко $5. — Разом $100.

Збірка в часі концерту в честь Біласа й Данилишина; по $1: Павліна Притуляк, І. Бдзіль, М. Когут, І. Буриян, Т. Папа, п-ні Бочковська, А. Когут, К. Бобечко, П. Головчак, о. В. Мереньків, Д. Шмаґала, А. Кобринська, Й. Хміль, В. Цвірчак, Волянський, по 50 ц.: Г. Соляр, Г. Хоростинський, К. Мелянич, Р. Кукоць, М. Піхицька, п-ні Брикайло, М. Бурко, В. Форемний, З. Когут, І. Когут, Д. Лазута; дрібні датки $8,50. — Разом $30.

Збірка в часі панахиди по бл. п. О. Басараб, в укр. гр. кат. церкві принесла $12.79.

Збірка на лісти, колектор І. Попович. Жертвували: М. Зузик $1.50; по $1: А. Станіричук, Г. Филипів, В. Пілиляк, О. Шалапій, Б. Мохнач, Н. Павлюк, І. Попович, М. Гавриляк, В. Сарахман, Г. Кукіз, Г. Осадчук, М. Колодій, П. Гнатяк; по 50 центів: М. Кривий, Й. Бакаровський, М. Сорочак, П. Івашишин; по 25 ц.: П. Гладиш, П. Грицай, І. Рубозацький, А. Красіцька, С. Карась; Т. Кальмук 20 ц.; п-ні Морозович 15 ц. — Разом $18.10. — Колектор Г. Брикайло. Зложили по $1: Г. Брикайло, Й. Клим, І. Бдзіль, М. Бурко, І. Вуриян, П. Корпан; по 50 ц.: адв. І. Білінський, І. Третяк, Й. Ціхоцький, М. Штельма, Н. Щупак, І. Сподар, О. Проців, Т. Сорока; по 25 ц.: А. Палівода, І. Добровольський, І. Кухта, І. Білаш, Г. Прима, Й. Стойка, І. Бетз, Н. Задорецький, В. Лемищук, Д. Грабський, Г. Пиріжок, О. П. — Разом $13. — Колектор М. Притуляк. Зложили: А. Попіль $5; по $1: В. Кобилянський, І. Ільків, Ю. Гірняк, І. Волошин стар.; по 50 ц.: В. Комес, І. Телеп. — Разом $10. — Колектор Д. Дарош. Зложили по $1: С. Ломич, А. Барбер, П. Головчак, А. Когут, М. Бучуляк, Ю. Якубик, Н. Бузько; по 25 ц.: Н. Третяк, Й. Федик. — Разом $7.50. — Колектор Н. Декан. Зложили по $1: Н. Декан, Г. Конет, М. Волошин, Ф. Іваночко, А. Іваночко; по 50 ц.: С. Кравчук, Д. Волянський, В. Козир. — Разом $6.50. — Колектор Г. Швагуляк. Зложили по 75 ц.: Г. Швагуляк; по 50 ц.: М. Стельма; по 25 ц.: І. Петрівський, П. Мураль, Я. Волянський, Г. Кисіль, М. Колодій, М. Савчак, Н. Н., О. Є. Малицький, І. Н. Михайленко, П. Модний, І. Волянський, М. Корпан, В. Стельма, П. Чорній, С. Гоік, С. Котович, Марія Гоік, І. Залобчук, Т. Олеяр. — Разом $6. — Колектор М. Когут. Зложили по $1: Д. Брошко, Г. Сушко, М. Когут; по 50 ц.: М. Ольшаницька. — Разом $3.50 — Колектор Д. Котович. Зложили по 50 ц.: Й. Бончак; по 25 ц.: І. Івахов, Л. Котович. — Разом $1. — Колектор Д. Загута. Зложили по $1: Д. Загута, Г. Коростинський. — Разом $2. — Колектор І. Сарахман зложив $1. — Колектор Й. Хміль зложив $1. — Загальний дохід із збіркових ліст $69.60.

Коляда: Зложили по $5: В. Пацьорка; по $2: П. Головчак, Кво Вадіс, п-ні Ломиш, п-ні Юрчак, Я. Павлина, Б. Тичив, Б. Кокоць, М. Рурич, В. Бзовий, Г. Брикайло, П. Лемещук, С. Корпан, панна Саведж, Г. Шипко, Ю. Гірняк, Н. Зарічний, Н. Павлюк, Е. Лемещук, І. Ільків, М. Голобець, Д. Шмагала; по $1.65: Н. Бусько; по $1.50: Т. Бандура, М. Юрдиґа, І. Бдзіль, І. Буриян; по $1: М. Ціхоцька, Г. Коцаль, М. Сорочак, М. Притуляк, М. Маречко, М. Зузик, М. Сорока, В. Козир, Т. Левчак, І. Колода, І. Филипів, В. Онищак, І. Попович, Г. Коростинський, М. Колодій, М. Маковський, І. Мелянич, І. Базар, Й. Хміль, І. Головчак, П. Дарош, А. Павук, Я. Волянський, Т. Сендета, Т. Іваночко, М. Волянська, П. Різун, Д. Шольчак, А. Фоца, Г. Швагуляк, А. Іваночко, А. Гевусь, Д. Брошко, Н. Котовлюк, Білінський, д-р Михайленко, А. Коберська, М. Кривейко, О. Зарічний, Т. Калящук, С. Дурич, П. Гладиш, М. Пискливий, І. Пашковський, Н. Дінго, А. Юзва, П. Коваль, А. Шпішак, Д. Малчко, Й. Яворський, Р. Токменко, О. Шалапій, С. Комацький, М. Сенти, С. Кравчук, С. Вітик, Г. Коцишевський, В. Вандзюк, В. Чорний, Р. Павлишин, Ф. Самотіз, В. Сушильницький, Т. Папа, В. Вацик, Д. Загута, І. Пеленьо, М. Дольний, А. Кравчишин, М. Чайківський, І. Гніт, С. Стойко, С. Труш, О. Репета, Й. Шелеста, С. Гиреп, Котовлюк, О. Тихий, М. Римар, І. Попович стар., І. Гарасим, Т. Бобечко, С. Митрушевич, І. Соловій, О. Федик Є. Білик, А. Пасічняк, І. Вівчаровський, Й. Труш, Чайківський, В. Форемний, Т. Чорній, Й. Третяк, К. Сушко, В. Момрик, М. Мельничин, В. Чухран, Д. Пархочий, С. Лабик, А. Ківко, З. Сайко, Я. Моніщук, Н. Декан, М. Попівка, Д. Хромийко, М. Вербинський, А. Когут, П. Гавронський, В. Савка, М. Бойко, В. Мохнач, М. Лев, Г. Юрочко, Ф. Ольховий, М. Ольшаницька, А. Барбер, Л. Чупіль, М. Роман, О. Іванцьо, А. Жеруха, М. Кошта ст., К. Ольхова, І. Сарахман, Г. Сахарик, А. Гойт, А. Мальчак, М. Баранська, А. Гнат, І. Любинський, М. Карась, А. Добро, В. Керик, М. Стельмах, М. Когут, М. Сподар, І. Сподар, Г. Кравчишин, М. Гнітецький, І. Самсін, Г. Кравчук, П. Поливчак, А. Панасюк, Г. Кукіз, І. Занко, Г. Осадчук, М. Кошла, С. Гойт, п. Сем, п. Гірняк, Я. Вопинський, пані Кобилянська, пані Улан, п. Коваль, о. Запаранюк, о. Мереньків, Д. Дорош, І. Мовчко, Н. Н., І. Волошин ст., Н. Страп, п. Свірчак, пані Габрильська, п. Клюпапський, Н. Жох, пані Проць, пані Якибік; по 65 ц.: З. Пушкин, М. Стребіцька; по 50 ц.: М. Тунер, І. Міклашевич, А. Гущак, Е. Павловський, Т. Добуш, І. Медвідь, Н. Задорецький, С. Задорецька, Н. Пікула, М. Сподар, С. Сухно, Т. Оліяр, Г. Хома, О. Лесько, І. Скиба, С. Кедьо, К. Малицька, І. Потяжний, В. Федьо, Б. Гвоздик, І. Кухта, М. Олексик, М. Сенті, Г. Білащ, М. Левицький, І. Шапка, І. Бец, М. Бурко, А. Якимець, А. Мураль, І. Варченко, пані Гаврилич, М. Тундер, п. Бочуляк, п. Петрівський, А. Ремпіль, п. Юнич; по 25 ц.: І. Женчак, І. Кухта, п. Крапник, п. Поповняк, П. Бухаровський, Й. Іванко, І. Гавриляк, Й. Памула. — Разом коляда принесла $241.95. — **Видатки:** за газ і за уживання авта п. І. Когут порахував $16.09, п. І. Буриян, $3.26, п. Шелеста тільки за газоліну $1.00, інше $2.54, п. Г. Брикайло їздив даром. — Видатки $22.89. — Переслано з коляди **$219.06.**

З нагоди отримання відзнак зложили по 50 ц.: І. Попович, М. Когут, М. Ярош, Г. Брикайло, С. Когут, Г. Швагуляк, В. Форемний, М. Лазута, Г. Кукіз, К. Попович, Г. Брикайло, К. Любінська, М. Кукіз, М. Піхоцька; по 25 ц.: Й. Хміль. — Разом $7.25.

(Кінець буде).

НОРТГЕМПТОН, ПА.

На інвалідів.

Наша укр.-кат. парохія св. Івана Хрестителя відсвяткувала Листопадове Свято відповідним концертом, а дохід з цього концерту в сумі $30 вислано через Обєднання на українських інвалідів.

В. Саюк.

В театрі.

В першому ряді крісел підчас вистави якийсь гість станув і не сідає.

— Прошу сідати! — відзиваються голоси.

— Дякую, я не змучений, — відповідає той, що стоїть.

— Що чувати з тією твоєю знайомою, що то має пятьдесять-літнього нареченого?

— Зміняла його на дрібні.

— Якто?

— Має тепер двох двацять пять-літніх.

ВІДОЗВА
ДО ОДНОСЕЛЬЧАН З ІВАШКІВЦІВ, ПОВІТ ЗБАРАЖ.

На днях я отримав з рідного села Івашківців відозву до наших земляків, котрі живуть в Америці і Канаді. В тій відозві говориться між іншим ось що:

„Дорогі Браття і Сестри!

„Ми, громадяни маленького села Івашківців, не можемо оставатись позаду наших сусідів, і мусимо, таксамо як усі села, якнайскорше вибудувати в нашому селі Український Народній Дім на приміщення нашої читальні „Просвіти" нашої кооперативи, які в селі є конечні.

„Головно в нинішніх дуже важких часах великого нашого лихоліття потрібний нам культурний осередок, який обєднував би всіх наших громадян і відвертав їх від великої зарази, яка нині розпаношується по наших селах, щоби нашу молодь зіпхнути в пропасть загибелі.

„Тому просимо Вас, не відмовте нам Вашої ласкавої помочі і чим можете, поможіть нам вибудувати наш Народній Дім в Івашківцях, щоби ми не потребували стидатися перед іншими селами.

„Ласкаві жертви просимо присилати на руки Івана Шморгая в Івашківцях.

„За Виділ Читальні „Просвіти" в Івашківцях: **Данило Репета,** голова; **Гнат Ярош** секретар".

Щож ми на це скажемо, дорогі односельчани? Ми не сміємо відкинути просьби наших братів. Хоч і тут не рожево, але таки найбіднішому тут краще, ніж під польською владою.

Тому не забуваймо за рідне село! Не тільки не жалуймо дати якусь жертву від себе, але також збираймо, хто де зможе.

Однак буду просити тих односельчан, котрі будуть заниматися такими збірками, щоб звіти, тобто докладні імена і назвища жертводавців, прислали до мене. По скінченню збірки такі звіти пішлеться до села, а також оголоситься в часописах.

Моя адреса: JOHN PASTERNAK, 126 GILBERT ST., BUFFALO, N. Y.

Іван Пастернак.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

Пошукується **МАРІЇ ДРОЗД** з родини Бойцих, яка має тепер около 45 літ. Вона виїхала з Карнеґі, Па., в 1915 році з малим синком Іваном. Муж Николай Дрозд, або Друс, Михайло або Николай, помер 14 січня 1933 р. Другий син Николай Дрозд тепер перебуває в Карнеґі. Хто би про неї знав, або вона сама, нехай зголоситься, в справі полагодження маєтности по помершім Николаю Дрозд до: **POTTER TITLE and TRUST COMPANY, Fourth Ave. and Grant St., Pittsburgh, Pa.** 92.-

ТАРЗАН І ПРОЛЕВ.

(5)

Майор Гвайт скочив наперед, щоб здержати Ормена перед диким нападом на Квамудія, бо той напад міг би мати страшні наслідки для цілої виправи. Пет О'Ґрейді, помічник директора, побіг йому на допомогу, кричачи: „Томо, успокійся! Ти випив забагато горівки!" Пет звернувся до Гвайта: „Ви полагодьте справу, пане майоре. Добудьте нас з цього клопоту".

Англієць переконав Квамудія, щоб він предложив чорним робітникам додаткову заплату та запевнив їх, що вони не будуть уже биті. „Але нашим клопотам ще не кінець", говорив майор. „Ще маємо Басутів. Вони певно вбють когось із нас сьогодня, або завтра, або позавтра. Ми справді повинні вертатись".

По короткім сумерку, звичайнім у підрівниковій околиці, настала скоро ніч. Очи Пета мандрували по таборі. Араби прикучнули на землі, як звичайно, але всетаки тут була якась ріжниця. Він побачив настрій напруження, так, гейби вони на щось ждали.

У темноті Пролев Обровський, задержався коло шатра дівчини. „Це я, Стенлі", він сказав тихо. „Я прийшов би був скорше", він говорив до Наомі Медисон, як вона його запросила зайти до шатра, „але я думав, що Ормен може бути у вас. Але він лежить у своїм шатрі, запитий. Чи можливо, щоб він зайшов сюди в такім стані?" — він питався дівчини.